

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-10-53-15

Druk nr 3516
Warszawa, 17 czerwca 2015 r.

Pan
Radosław Sikorski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw.

Projekt ma na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem

(-) Ewa Kopacz

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw^{1),2)}

Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 39 otrzymuje brzmienie:

„Art. 39. Powództwo z tytułu dziedziczenia, zachowku, jak również z tytułu zapisu, polecenia oraz innych rozrządzeń testamentowych wytacza się wyłącznie przed sąd ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy, a jeżeli miejsca jego zwykłego pobytu w Polsce nie da się ustalić, przed sąd miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część.”;

2) art. 610 otrzymuje brzmienie:

„Art. 610. § 1. Poza tym do ogłoszenia i orzeczenia stosuje się odpowiednio przepisy o stwierdzeniu nabycia spadku.

§ 2. Jeżeli w terminie wskazanym w ogłoszeniu nikt się nie zgłosi albo zgłosiwszy się nie wykaze własności, sąd stwierdzi zasiedzenie, jeżeli zostało ono udowodnione.”;

3) art. 628 otrzymuje brzmienie:

„Art. 628. Do czynności w postępowaniu spadkowym, które należą do zakresu działania sądów, wyłącznie właściwy jest sąd ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy, a jeżeli jego miejsca zwykłego pobytu w Polsce nie da się ustalić, sąd miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część (sąd spadku). W braku powyższych podstaw sądem spadku jest sąd rejonowy dla m.st. Warszawy.”;

¹⁾ Niniejsza ustawa służy stosowaniu rozporządzenia (UE) nr 650/2012 Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. Urz. UE L 201 z 27.07.2012, str. 107, z późn. zm.).

²⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, ustawę z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, ustawę z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne, ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawę z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 293, 379, 435, 567, 616, 945, 1091, 1161, 1296, 1585, 1626, 1741 i 1924 oraz z 2015 r. poz. 2, 4, 218 i 539.

4) art. 664 otrzymuje brzmienie:

„Art. 664. Osoba powołana na wykonawcę testamentu, która odmawia przyjęcia tego obowiązku, powinna oświadczyć o tym ustnie do protokołu albo pisemnie z podpisem urzędowo poświadczonym w sądzie spadku albo przed notariuszem. Pełnomocnictwo do złożenia takiego oświadczenia powinno być pisemne z podpisem urzędowo poświadczonym.”;

5) w art. 673 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) wezwanie, aby spadkobiercy w ciągu trzech miesięcy od dnia wskazanego w ogłoszeniu zgłosili i udowodnili nabycie spadku, gdyż w przeciwnym razie mogą być pominięci w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku.”;

6) art. 675 i art. 676 otrzymują brzmienie:

„Art. 675. Po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia sąd wyznaczy w celu rozpoznania zgłoszonych żądań rozprawę, na którą wezwie także osoby, które zgłosiły żądanie i podały miejsce zamieszkania.

Art. 676. Jeżeli w ciągu trzech miesięcy od dnia ogłoszenia o wezwaniu spadkobierców nikt nie zgłosił nabycia spadku albo, zgłoszwszy je, nie udowodnił go na rozprawie, sąd wyda postanowienie stwierdzające nabycie spadku przez spadkobierców, których prawa zostały ustalone.”;

7) w części czwartej w księdze drugiej po tytule VII dodaje się tytuł VIIa w brzmieniu:

„TYTUŁ VIIa

Europejskie poświadczenie spadkowe

Art. 1142¹. W zakresie nieuregulowanym w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. Urz. UE L 201 z 27.07.2012, str. 107, z późn. zm.) do postępowań dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego stosuje się odpowiednio przepisy o stwierdzeniu nabycia spadku i przedmiotu zapisu windykacyjnego, chyba że przepisy poniższe stanowią inaczej.

Art. 1142². W postępowaniach dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego sąd może orzekać na posiedzeniu niejawnym. Przepisu art. 509¹ § 3 nie stosuje się.

Art. 1142³. § 1. Sąd z urzędu doręcza postanowienie w przedmiocie wydania europejskiego poświadczenia spadkowego wraz z pouczeniem o przysługującym środku

odwoławczym. Uzasadnienie postanowienia sporządza się tylko na żądanie uczestnika postępowania zgłoszone w terminie tygodnia od dnia jego doręczenia albo gdy uczestnik, który takiego żądania nie zgłosił, wniósł środek odwoławczy w ustawowym terminie.

§ 2. Wnioskodawcy doręcza się postanowienie o wydaniu europejskiego poświadczenia spadkowego wraz z poświadczonym odpisem tego poświadczenia.

Art. 1142⁴. W razie stwierdzenia, że istnieje określona w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 1142¹, podstawa do zmiany lub uchylecia europejskiego poświadczenia spadkowego, sąd może je zmienić lub uchylić także z urzędu.

Art. 1142⁵. Sąd z urzędu doręcza postanowienie o sprostowaniu, zmianie lub uchyleniu europejskiego poświadczenia spadkowego albo o zawieszeniu jego skutków wraz z pouczeniem o przysługującym środku odwoławczym. Przepis art. 1142³ § 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio. Postanowienia w tym przedmiocie sąd doręcza z urzędu także wszystkim osobom, którym wydano poświadczony odpisy europejskiego poświadczenia spadkowego.

Art. 1142⁶. § 1. Na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie wydania, sprostowania, zmiany, uchylecia albo zawieszenia skutków europejskiego poświadczenia spadkowego przysługuje zażalenie.

§ 2. Na postanowienie sądu drugiej instancji wydane w wyniku rozpoznania zażalenia skarga kasacyjna nie przysługuje.

§ 3. W postępowaniach uregulowanych w niniejszym tytule skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 164, z późn. zm.⁴) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 79 po pkt 1a dodaje się pkt 1b w brzmieniu:
„1b) podejmuje czynności dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego;”;
- 2) po art. 81 dodaje się art. 81a w brzmieniu:

„Art. 81a. Notariusz odmawia dokonania czynności notarialnej w protokole. Do protokołu nie stosuje się przepisów art. 92 § 1 pkt 7 i 8 oraz art. 94 § 1.”;

⁴) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 993 i 1585 oraz z 2015 r. poz. 218.

3) art. 82 otrzymuje brzmienie:

„Art. 82. Osobę, której odmówiono dokonania czynności notarialnej, poucza się o prawie i trybie zaskarżenia odmowy. Osoba ta w terminie tygodnia od dnia odmowy dokonania czynności notarialnej może żądać na piśmie sporządzenia i doręczenia uzasadnienia odmowy. Notariusz sporządza uzasadnienie w terminie tygodnia od dnia otrzymania żądania.”;

4) w art. 83 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Na odmowę dokonania czynności notarialnej osoba zainteresowana może wnieść, w terminie tygodnia od dnia doręczenia uzasadnienia odmowy, a gdy nie zażądała w przepisany terminie doręczenia uzasadnienia odmowy – od dnia, w którym dowiedziała się o odmowie, zażalenie do sądu okręgowego właściwego ze względu na siedzibę kancelarii notarialnej notariusza odmawiającego dokonania czynności notarialnej. Zażalenie wnosi się za pośrednictwem tego notariusza. Jest on obowiązany ustosunkować się do zażalenia w terminie tygodnia i wraz z zażaleniem przedstawić swoje stanowisko sądowi oraz doręczyć je osobie zainteresowanej, chyba że sporządził i doręczył już tej osobie uzasadnienie odmowy. Sąd rozpoznaje zażalenie na rozprawie, stosując odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym.”;

5) art. 95b otrzymuje brzmienie:

„Art. 95b. § 1. Przed sporządzeniem aktu poświadczenia dziedziczenia notariusz spisuje protokół dziedziczenia przy udziale wszystkich osób, które mogą wchodzić w rachubę jako spadkobiercy ustawowi i testamentowi, a także osób, na których rzecz spadkodawca uczynił zapisy windykacyjne (osoby zainteresowane), z zastrzeżeniem art. 95ca.

§ 2. Odrzucenie spadku lub zapisu windykacyjnego oraz uznanie za niegodnego powoduje utratę statusu osoby zainteresowanej.”;

6) w art. 95c:

a) w § 2 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) oświadczenia o obywatelstwie i miejscu zwykłego pobytu spadkodawcy w chwili śmierci;”;

b) w § 4 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) projekt protokołu dziedziczenia oraz protokoły obejmujące oświadczenia o wyrażeniu zgody na spisanie protokołu dziedziczenia zgodnie z jego projektem, o ile zostały sporządzone;”;

7) po art. 95c dodaje się art. 95ca i art. 95cb w brzmieniu:

„Art. 95ca. § 1. Na wniosek osoby zainteresowanej przy jej udziale notariusz sporządza projekt protokołu dziedziczenia.

§ 2. Do sporządzenia projektu protokołu dziedziczenia przepis art. 95c stosuje się odpowiednio.

§ 3. Osoba zainteresowana może w oświadczeniu złożonym przed notariuszem, który sporządził projekt protokołu dziedziczenia, albo przed innym notariuszem potwierdzić dane zamieszczone w projekcie protokołu dziedziczenia i wyrazić zgodę na spisanie protokołu dziedziczenia zgodnego z projektem.

§ 4. Do spisania protokołu obejmującego oświadczenie, o którym mowa w § 3, przepis art. 95c § 1 stosuje się odpowiednio. Wypis projektu protokołu dziedziczenia stanowi załącznik do protokołu obejmującego to oświadczenie.

§ 5. Jeżeli wszystkie osoby zainteresowane złożą oświadczenie, o którym mowa w § 3, notariusz spisuje protokół dziedziczenia przy udziale co najmniej jednej osoby zainteresowanej.

§ 6. Osoby zainteresowane, które nie złożyły wcześniej oświadczenia, o którym mowa w § 3, mogą takie oświadczenie złożyć, uczestnicząc w spisaniu protokołu dziedziczenia.

Art. 95cb. § 1. Notariusz może zwracać się do organów administracji publicznej oraz organów wykonujących zadania z zakresu administracji publicznej o udzielenie informacji lub o wydanie dokumentów stanowiących dowód faktu istotnego dla sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia.

§ 2. Notariusz może zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości o udzielenie tekstu właściwego prawa obcego. Celem ustalenia treści właściwego prawa obcego notariusz może zastosować także inne odpowiednie środki.”;

8) w art. 95e:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Po spisaniu protokołu dziedziczenia notariusz sporządza akt poświadczenia dziedziczenia, jeżeli nie ma wątpliwości co do istnienia jurysdykcji krajowej, treści właściwego prawa obcego, osoby spadkobiercy i wysokości udziałów w spadku, a w przypadku, gdy spadkodawca uczynił zapis windykacyjny – także co do osoby, na której rzecz spadkodawca uczynił zapis windykacyjny, i przedmiotu zapisu.”,

- b) w § 2:
  - uchyla się pkt 3,
  - pkt 4 otrzymuje brzmienie:
    - „4) w sprawie brak jurysdykcji krajowej.”,
- c) dodaje się § 3 w brzmieniu:
  - „§ 3. Jeżeli spadek ma przypaść jako spadkobiercy ustawowemu gminie lub Skarbowi Państwa, a przedstawione przez osobę zainteresowaną dowody nie są wystarczające do sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia, notariusz może sporządzić akt poświadczenia dziedziczenia dopiero po wezwaniu spadkobierców przez ogłoszenie dokonane na koszt osoby zainteresowanej. Przepisy art. 673 i art. 674 Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się odpowiednio.”;
- 9) w art. 95f w § 1:
  - a) pkt 6 otrzymuje brzmienie:
    - „6) tytuł powołania do spadku i wysokość udziałów w spadku, a w razie dziedziczenia testamentowego – określenie formy testamentu;”,
  - b) pkt 7a otrzymuje brzmienie:
    - „7a) wskazanie osób, na których rzecz spadkodawca uczynił zapisy windykacyjne, oraz przedmiotów tych zapisów, chyba że osoby te nie chcą lub nie mogą być zapisobiercami albo zapisy windykacyjne okazały się bezskuteczne;”,
  - c) uchyla się pkt 9;
- 10) w dziale II po rozdziale 3a dodaje się rozdział 3b w brzmieniu:

„Rozdział 3b

Europejskie poświadczenie spadkowe

Art. 95q. W zakresie nieuregulowanym w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. Urz. UE L 201 z 27.07.2012, str. 107, z późn. zm.) do czynności dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego stosuje się odpowiednio przepisy o sporządzaniu aktu poświadczenia dziedziczenia, chyba że przepisy poniższe stanowią inaczej.

Art. 95r. Przy czynnościach dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego stosuje się odpowiednio przepisy art. 670, art. 672–674 i art. 676 Kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 95s. § 1. Przy czynnościach dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego połączonych z wydatkami notariusz może odmówić dokonania czynności notarialnej, jeżeli strona nie złoży zaliczki na ich pokrycie w wysokości i terminie określonym przez notariusza.

§ 2. Jeżeli strona nie jest w stanie bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny ponieść żądanej przez notariusza zaliczki, może wystąpić z wnioskiem do sądu rejonowego właściwego ze względu na jej miejsce zamieszkania o zwolnienie w całości lub w części od ponoszenia tych wydatków. Przepis art. 6 stosuje się odpowiednio.

Art. 95t. Notariusz stwierdza w protokole wydanie, zmianę, uchylenie, sprostowanie lub zawieszenie skutków europejskiego poświadczenia spadkowego, jak również odmowę dokonania tych czynności. Do protokołu nie stosuje się przepisów art. 92 § 1 pkt 7 i 8 oraz art. 94 § 1.

Art. 95u. § 1. Notariusz z urzędu doręcza wypis protokołu obejmującego wydanie lub odmowę wydania europejskiego poświadczenia spadkowego wraz z pouczeniem o przysługującym środku odwoławczym. Uzasadnienie tych czynności notariusz sporządza w terminie tygodnia na żądanie uczestnika zgłoszone w terminie tygodnia od dnia doręczenia wypisu protokołu albo gdy uczestnik, który takiego żądania nie zgłosił, wniósł środek odwoławczy w ustawowym terminie.

§ 2. Wnioskodawcy doręcza się wypis protokołu obejmującego wydanie europejskiego poświadczenia spadkowego wraz z poświadczonym odpisem tego poświadczenia.

Art. 95w. W razie stwierdzenia, że istnieje określona w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 95q, podstawa do zmiany lub uchylenia europejskiego poświadczenia spadkowego, notariusz może je zmienić lub uchylić także z urzędu.

Art. 95x. Notariusz z urzędu doręcza wypis protokołu obejmującego sprostowanie, zmianę lub uchylenie europejskiego poświadczenia spadkowego albo zawieszenie jego skutków, jak również odmowę dokonania tych czynności, wraz z pouczeniem o przysługującym środku odwoławczym. Przepis art. 95u § 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio. Wypis protokołu obejmującego te czynności notariusz z urzędu doręcza

także wszystkim osobom, którym wydano poświadczony odpisy europejskiego poświadczenia spadkowego.

Art. 95y. § 1. Na czynności notariusza w przedmiocie wydania, sprostowania, zmiany, uchylecia albo zawieszenia skutków europejskiego poświadczenia spadkowego przysługuje zażalenie. Przepisy art. 83 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Na postanowienie sądu drugiej instancji wydane w wyniku rozpoznania zażalenia skarga kasacyjna nie przysługuje.

§ 3. W postępowaniach uregulowanych w niniejszym rozdziale skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. poz. 121⁵⁾) art. 987 otrzymuje brzmienie:

„Art. 987. Jeżeli osoba powołana jako wykonawca testamentu nie chce tego obowiązku przyjąć, powinna złożyć odpowiednie oświadczenie przed sądem albo notariuszem.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2015 r. poz. 86 i 211) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4a w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zgłoszą nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego w terminie 6 miesięcy od dnia powstania obowiązku podatkowego powstałego na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 2–8 i ust. 2, a w przypadku nabycia w drodze dziedziczenia w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia sądu stwierdzającego nabycie spadku lub zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia lub wydania europejskiego poświadczenia spadkowego, z zastrzeżeniem ust. 2 i 4, oraz”;

2) w art. 6 w ust. 1 pkt 2b otrzymuje brzmienie:

„2b) przy nabyciu w drodze zapisu windykacyjnego – z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia sądu stwierdzającego nabycie spadku, postanowienia częściowego stwierdzającego nabycie przedmiotu zapisu windykacyjnego, zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia lub wydania europejskiego poświadczenia spadkowego;”.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 827 oraz z 2015 r. poz. 4, 397 i 539.

Art. 5. W ustawie z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2015 r. poz. 389 i 539) w art. 19 po ust. 4a dodaje się ust. 4b w brzmieniu:

„4b. Konsul nie może dokonywać czynności dotyczących europejskich poświadczeń spadkowych.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2015 r. poz. 520) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 23:
  - a) w ust. 1 w pkt 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„odpisy prawomocnych orzeczeń sądu, a w przypadku orzeczeń dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego – odpisy orzeczeń, w sprawach o:”;
  - b) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) odpisy aktów poświadczenia dziedziczenia oraz odpisy europejskich poświadczeń spadkowych.”;
- 2) w art. 24 w ust. 2b w pkt 1:
  - a) lit. c otrzymuje brzmienie:
„c) prawomocnych orzeczeń sądu, a w przypadku orzeczeń dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego – orzeczeń sądu,”;
  - b) po lit. e dodaje się lit. ea w brzmieniu:
„ea) aktów poświadczenia dziedziczenia lub europejskich poświadczeń spadkowych,”.

Art. 7. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1025, z późn. zm.⁶⁾) w art. 24 w ust. 1 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) wydanie europejskiego poświadczenia spadkowego.”.

Art. 8. W ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 80, poz. 432 i z 2014 r. poz. 827) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) uchyla się art. 64–66;
- 2) w rozdziale 16 dodaje się art. 66¹ w brzmieniu:
„Art. 66¹. Prawo właściwe dla spraw spadkowych określa rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 1296 i 1306 oraz z 2015 r. poz. 2, 4, 238 i 539.

wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. Urz. UE L 201 z 27.07.2012, str. 107, z późn. zm.).”.

Art. 9. Przepisów:

- 1) art. 1142¹–1142⁶ ustawy zmienianej w art. 1,
- 2) art. 79 pkt 1b i art. 95q–95y ustawy zmienianej w art. 2,
- 3) art. 19 ust. 4b ustawy zmienianej w art. 5,
- 4) art. 66¹ ustawy zmienianej w art. 8

w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie stosuje się do spadków otwartych przed dniem 17 sierpnia 2015 r.

Art. 10. Ustawa wchodzi w życie z dniem 17 sierpnia 2015 r.

UZASADNIENIE

I. Cel i założenia projektu

1. W dniu 16 sierpnia 2012 r. weszło w życie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego¹⁾ (zwane dalej „rozporządzeniem” albo „rozporządzeniem nr 650/2012”). Rozporządzenie to, począwszy od 17 sierpnia 2015 r., będzie stosowane w sposób bezpośredni bez potrzeby implementacji do polskiego systemu prawnego. Niektóre kwestie przewidziane w rozporządzeniu nie zostały jednak uregulowane wyczerpująco, w związku z czym zachodzi konieczność wprowadzenia przepisów, które uzupełnią tę regulację na poziomie prawa krajowego.
2. Charakter niezupełny mają zawarte w rozporządzeniu unormowania dotyczące nowego instrumentu prawnego w postaci europejskiego poświadczenia spadkowego. Poświadczenie to jest aktem, który będzie potwierdzał prawa do spadku lub prawa do poszczególnych przedmiotów spadkowych, jakie przysługują spadkobiercom, zapisobiercom, wykonawcom testamentów lub zarządcom spadku (por. art. 63 ust. 1 i 2 rozporządzenia). W myśl art. 69 ust. 1 rozporządzenia poświadczenie to ma wywoływać jednolite skutki prawne we wszystkich państwach członkowskich, bez potrzeby przeprowadzania jakiegokolwiek szczególnego postępowania. W rozporządzeniu pozostawiono państwom członkowskim swobodę w określaniu organów, które uzyskają kompetencję do wydawania europejskich poświadczeń spadkowych, przewidując, że oprócz sądów (w szerokiej definicji tego pojęcia zawartej w art. 3 ust. 2 rozporządzenia) mogą nimi być także inne organy, które na mocy prawa krajowego są właściwe do rozpoznawania spraw spadkowych (por. pkt 70 motywów i art. 64 rozporządzenia). Projekt zakłada, że czynności dotyczące europejskich poświadczeń spadkowych zostaną powierzone sądom, z wyłączeniem możliwości wydawania orzeczeń w tym przedmiocie przez referendarzy sądowych, oraz notariuszom występującym w roli organu uprawnionego do rozpoznawania tego rodzaju spraw spadkowych, których działania

¹⁾ Dz. Urz. UE L 201 z 21.07.2012, str. 107, z późn. zm.

będą podlegały instancyjnej kontroli ze strony sądu. Sądowa i notarialna droga uzyskania europejskiego poświadczenia spadkowego mają funkcjonować jako równorzędne i niezależne od siebie tryby, których wybór będzie należał do zainteresowanych podmiotów. Przyjęte w tym zakresie w projekcie rozwiązania uwzględniają, że sądy są właściwe we wszystkich sprawach spadkowych, a w obecnym stanie prawnym brak jest uzasadnienia do ograniczania tej właściwości o sprawy dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego. Kompetencje na tym polu zostały przyznane także notariuszom, ponieważ nie ma przeszkód ustrojowych do wykonywania przez notariuszy zadań z zakresu ochrony prawnej w sprawach, w których nie występuje spór o prawo. Taki co do zasady charakter mają sprawy dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego, w szczególności należy podkreślić, że wydanie tego poświadczenia nie jest możliwe, jeżeli okoliczności, które mają być poświadczone, są kwestionowane (art. 67 ust. 1 zd. 2 lit. a rozporządzenia).

W związku z ustanowieniem europejskiego poświadczenia spadkowego powstaje także konieczność wprowadzenia do prawa krajowego przepisów regulujących organizację i przebieg postępowań dotyczących tego poświadczenia w zakresie, w jakim nie zostało to unormowane w samym rozporządzeniu. Projekt opiera się na założeniu, że reżim tych postępowań powinien nawiązywać do modelu ukształtowanych w systemie postępowań, w których załatwiane są sprawy podobnego rodzaju. W przypadku postępowania toczącego się przed sądem jako wzorzec zostało w związku z tym przyjęte postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku i przedmiotu zapisu windykacyjnego, a w odniesieniu do postępowania prowadzonego przed notariuszem – postępowanie mające na celu wydanie aktu poświadczenia dziedziczenia. W projekcie regulacje te zostały przystosowane do potrzeb postępowań dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego. W przypadku postępowania sądowego zaproponowane zmiany mają w zasadzie charakter uzupełniający. Natomiast ustanowienie notarialnego postępowania w przedmiocie europejskiego poświadczenia spadkowego wiązało się z koniecznością częściowej przebudowy trybu sporządzania aktu poświadczenia dziedziczenia uregulowanego w ustawie z 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (dalej: „pr. not.”), mającej na celu zwiększenie jego elastyczności przy wykorzystaniu

rozwiązań podobnych do tych, jakie obowiązują w postępowaniu prowadzonym przed sądem.

3. Pozostałe propozycje zmian zawarte w projekcie stanowią pośrednią konsekwencję wejścia w życie rozporządzenia nr 650/2012 albo nowelizacji wprowadzanych w związku z jego wejściem w życie. W tej grupie należy wymienić zmiany, którymi zostaną objęte ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, ustawa z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej, ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne, ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe.

II. Zmiany Kodeksu postępowania cywilnego

1. Projekt zakłada, że regulacje z zakresu postępowań dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego prowadzonych przez sąd zostaną zamieszczone w nowym tytule (VIIa) w księdze drugiej czwartej części Kodeksu postępowania cywilnego, która poświęcona jest międzynarodowemu postępowaniu cywilnemu. Przemawia za tym z jednej strony transgraniczny, a z drugiej w znacznym stopniu autonomiczny charakter tych postępowań, które nie mogą być klasyfikowane jako typowe postępowania rozpoznawcze (prowadzone w trybie nieprocesowym). Grupa tych postępowań obejmuje postępowania główne związane z wydaniem, zmianą albo uchynieniem europejskiego poświadczenia spadkowego, a nadto postępowania uboczne, które w zakresie uregulowanym w rozporządzeniu mogą dotyczyć sprostowania lub zawieszenia skutków takiego poświadczenia.

W świetle projektu wymienione postępowania w zakresie odrębnie nieunormowanym w rozporządzeniu albo w Kodeksie postępowania cywilnego mają być prowadzone przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o stwierdzeniu nabycia spadku i przedmiotu zapisu windykacyjnego (projektowany art. 1142¹ k.p.c.). W postępowaniu tym są bowiem rozpoznawane sprawy najbardziej zbliżone w swym charakterze do spraw dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego. W konsekwencji zaproponowanego odesłania reżim postępowań w tych sprawach oprócz przepisów, które regulują je bezpośrednio, będą wyznaczały przepisy o stwierdzeniu nabycia spadku i przedmiotu zapisu windykacyjnego

(art. 669 i nast. k.p.c.), w tym przepisy wstępne dotyczące spraw z zakresu prawa spadkowego (art. 627–628 k.p.c.), oraz przepisy ogólne o postępowaniu nieprocesowym (art. 506 i nast. k.p.c.). Ponadto w postępowaniach dotyczących europejskich poświadczeń spadkowych będą także odpowiednio stosowane przepisy o procesie, ponieważ postępowania te należy kwalifikować jako innego rodzaju postępowania unormowane w kodeksie w rozumieniu art. 13 § 2 k.p.c.

Postępowania dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego zostały ukształtowane jako postępowania prowadzone przez sąd z fakultatywnym wyłączeniem obowiązku podejmowania czynności, które na mocy przepisów szczególnych mogą być wykonywane przez referendarzy sądowych (np. w przedmiocie ustanowienia pełnomocnika z urzędu lub braków pism procesowych – por. art. 123 § 2 i art. 1305 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). W postępowaniach tych – w odróżnieniu od postępowania o stwierdzenie nabycia spadku – wyznaczenie rozprawy będzie zależało od uznania sądu, ponieważ projekt przewiduje możliwość orzekania przez sąd także na posiedzeniu niejawnym, co jest odstępstwem od reguły wyrażonej w art. 669 k.p.c. W tym zakresie wzięto pod uwagę, że sprawy dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego mogą mieć w niektórych przypadkach całkowicie bezsporny charakter. Będzie tak między innymi wtedy, gdy podlegające poświadczeniu prawa zostaną uprzednio ustalone w prawomocnym orzeczeniu (np. o stwierdzeniu nabycia spadku lub o ustanowieniu kuratora spadku). W tej sytuacji rezygnacja z wyznaczania rozprawy pozwoli usprawnić przebieg postępowania, w szczególności przyspieszy wydanie europejskiego poświadczenia spadkowego.

W art. 70 rozporządzenia przewidziano, że europejskie poświadczenie spadkowe ma być przechowywane w oryginale przez właściwy organ, natomiast zainteresowanym podmiotom będzie wydawane w poświadczonych odpisach. W projekcie przyjęto, że sporządzenie poświadczenia, jak i jego odpisów, musi zostać poprzedzone wydaniem postanowienia przez sąd (por. projektowany art. 1142³ § 1 i 2 k.p.c.). Ponadto w przepisach rozporządzenia został ustanowiony obowiązek zawiadomienia wszystkich beneficjentów o wydaniu europejskiego poświadczenia spadkowego, a osób, którym wydano poświadczony odpis tego poświadczenia – o każdym jego sprostowaniu, zmianie lub uchyleniu (art. 67 ust. 2 i art. 71 ust. 3 rozporządzenia). Realizację tego wymogu zapewnia wprowadzenie obowiązku

doręczania przez sąd z urzędu postanowień wydawanych w tym przedmiocie (projektowany art. 1142³ § 1 zd. 1 i art. 1142⁵ § 1 zd. 1 i 3 k.p.c.). *Lege non distinguente* obowiązek ten będzie odnosił się zarówno do postanowień wydanych na rozprawie, jak i na posiedzeniu niejawnym, które mają być doręczane bez uzasadnienia (projektowany art. 1142³ § 1 zd. 1 i art. 1142⁵ § 1 zd. 1 i 3 k.p.c.). Rozwiązanie to modyfikuje nie tylko ogólne reguły doręczania postanowień, lecz także ich uzasadnienia oraz zaskarżania. Postanowienia te będą bowiem podlegały uzasadnieniu na żądanie uczestnika postępowania zgłoszone w terminie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia albo wtedy, gdy uczestnik, który takiego żądania nie zgłosił, wnieśie środek odwoławczy w ustawowym terminie. Termin ten w odniesieniu do każdego postanowienia należało będzie liczyć od dnia jego doręczenia, a w przypadku uczestników postępowania, którzy wnieśli o sporządzenie uzasadnienia postanowienia i jego doręczenie – od dnia doręczenia uzasadnienia. W projekcie przewidziano, że środkiem odwoławczym w sprawach dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego będzie zażalenie, podobnie jak ma to miejsce w większości pozostałych międzynarodowych postępowań cywilnych, a także wyłączono możliwość wnoszenia w tych sprawach skargi kasacyjnej oraz skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (projektowany art. 1142⁶ k.p.c.).

2. Pozostałe zmiany Kodeksu postępowania cywilnego powiązane z wejściem w życie rozporządzenia nr 650/2012 mają zróżnicowany charakter, służą jednak bezpośrednio lub pośrednio jego skutecznemu stosowaniu.

Zmiana brzmienia art. 39 i art. 628 k.p.c. ma na celu ujednoczenie łączników wskazujących na właściwość miejscową sądu spadku z kryteriami, które decydują o istnieniu jurysdykcji krajowej w sprawach spadkowych (zgodnie z art. 4 rozporządzenia nr 650/2012, podstawowym łącznikiem jurysdykcji w sprawach spadkowych jest miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy w chwili jego śmierci²⁾), i jako taka ma służyć zapewnieniu faktycznej skuteczności rozporządzenia.

²⁾ Pojęcie sprawy spadkowej w rozumieniu rozporządzenia nr 650/2012 jest pojęciem autonomicznym, w związku z tym nie można wykluczyć (przynajmniej teoretycznie), że pewne sprawy, które są sprawami spadkowymi w rozumieniu k.p.c. nie zostaną objęte zakresem rozporządzenia. Należy też pamiętać, że przepisy k.p.c. o jurysdykcji w sprawach spadkowych będą miały zastosowanie w sprawach spadkowych dotyczących spadków otwartych przed dniem 17 sierpnia 2015 r., które nie są objęte zakresem rozporządzenia nr 650/2012 *ratione temporis*. W obu tych przypadkach w interesie polskiego wymiaru sprawiedliwości oraz polskich podmiotów leży to, aby polskie sądy miały jak najszersze

„Miejsce zwykłego pobytu” (pojęcie autonomiczne prawa UE, rozumiane jako miejsce, w którym dana osoba zazwyczaj przebywa i w którym znajduje się główne centrum egzystencji danej osoby, a o którym przesądzają przede wszystkim okoliczności natury faktycznej) występuje już obecnie w kodeksie postępowania cywilnego, przede wszystkim jako łącznik jurysdykcji, ale także jako łącznik właściwości miejscowej sądu (por. art. 41 k.p.c. dotyczący powództw ze stosunku małżeństwa), więc jego wprowadzenie w omawianym zakresie nie powinno być źródłem istotnych problemów (pewne wskazówki interpretacyjne, jak ustalać ostatnie miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy, zawierają zresztą motywy 23 i 24 preambuły do rozporządzenia nr 650/2012; zaś na tle szczególnie skomplikowanych i nietypowych stanów faktycznych wykładni pojęcia zwykłego miejsca pobytu spadkodawcy może dokonać Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w procedurze prejudycjalnej).

Należy też wskazać, że w kontekście rozporządzenia nr 650/2012 w zasadzie w każdej sprawie spadkowej i tak niezbędne będzie ustalenie miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy, aby stwierdzić, czy sąd polski posiada jurysdykcję w danej sprawie (a także, czy prawem właściwym jest prawo polskie), więc wprowadzenie ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy zamiast ostatniego miejsca zamieszkania także jako łącznika właściwości miejscowej zredukuje zakres niezbędnych ustaleń w sprawach spadkowych (*nota bene* po wejściu w życie z dniem 1 marca 2015 r. nowej ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego, Dz. U. poz. 1741 ze zm., w akcie zgonu – jego odpisie – inaczej niż do tej pory nie jest już wskazywane ostatnie miejsce zamieszkania zmarłego – por. art. 95 ust. 1 nowego Prawa o aktach stanu cywilnego).

Projekt zawiera propozycję skrócenia z sześciu do trzech miesięcy okresu, w jakim w razie wezwania spadkobierców przez ogłoszenie można zgłaszać się do udziału w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku i wykazywać prawa do dziedziczenia (projektowane art. 673 pkt 4, art. 675 i art. 676 k.p.c.). W dobie powszechnego dostępu do środków komunikowania się na odległość dotychczasowy termin sześciu miesięcy jest zbyt długi i negatywnie wpływa na sprawność postępowania o stwierdzenie nabycia spadku. Taka rozpiętość tego terminu mogłaby również utrudniać osiągnięcie celów

podstawy jurysdykcji, a więc także jurysdykcję opartą na ostatnim miejscu zamieszkania spadkodawcy. W związku z tym w art. 1108 k.p.c. zachowano wszystkie dotychczasowe łączniki jurysdykcji (podobna technika legislacyjna została przyjęta przy okazji zmian przepisów k.p.c. związanych z wykonaniem rozporządzenia UE nr 4/2009 dotyczącego spraw alimentacyjnych).

postępowania o wydanie europejskiego poświadczenia spadkowego, które ma pozwalać na szybkie, łatwe i skuteczne załatwienie transgranicznej sprawy spadkowej, a przepisy nie wykluczają aby w jego toku wezwanie zainteresowanych mogło nastąpić także przez ogłoszenie publiczne (pkt 67 motywów i art. 66 ust. 4 rozporządzenia).

Konsekwencją zmiany art. 673 pkt 4 k.p.c. jest zmiana art. 610 § 1 k.p.c., polegająca na skreśleniu w nim zdania drugiego, które – wobec ujednolicenia terminu, o którym mowa w tym przepisie, z terminem proponowanym w nowelizowanym art. 673 pkt 4 k.p.c. – staje się bezprzedmiotowe.

W projekcie zmiany art. 664 k.p.c. zaproponowano poszerzenie katalogu czynności notarialnych w sprawach spadkowych o uprawnienie do odbierania przez notariusza oświadczenia o odmowie przyjęcia funkcji przez osobę, która została powołana na wykonawcę testamentu. Obecnie notariusz jest umocowany jedynie do wydawania zaświadczenia o powołaniu na wykonawcę testamentu (art. 665 k.p.c.). Waga i charakter obu tych czynności są natomiast zbliżone i nie ma powodów do ograniczania kompetencji notariuszy tylko co do jednej z nich, tym bardziej że projekt powierza notariuszom czynności dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego, które może być wykorzystywane także w celu wykazania statusu wykonawcy testamentu.

III. Zmiany ustawy – Prawo o notariacie

Proponowane zmiany ustawy – Prawo o notariacie odnoszą się do trzech grup przepisów objętych tą ustawą, których przedmiotem regulacji jest:

- ogólny tryb dokonywania czynności notarialnych;
- sporządzanie aktów poświadczenia dziedziczenia;
- podejmowanie przez notariusza czynności dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego.

1. Zmiany w zakresie ogólnego trybu dokonywania czynności notarialnych mają na celu wyeliminowanie części wątpliwości, które obecnie powstają przy stosowaniu przepisów regulujących ten tryb, albo usunięcie braków istniejących w obrębie tej regulacji, które obniżają sprawność lub efektywność działań podejmowanych przez notariuszy albo wprowadzają w tym zakresie stan niepewności. Choć odnoszą się one do kwestii ogólnych dotyczących trybu dokonywania czynności notarialnych, to mają istotne znaczenie także dla skutecznego stosowania przepisów rozporządzenia regulujących czynności dotyczące europejskiego poświadczenia

spadkowego. W tej grupie zmian należy wymienić propozycje przepisów, w których przewiduje się, że:

- odmowa dokonania czynności notarialnej przez notariusza powinna zostać stwierdzona w protokole, do którego nie stosuje się wymogów określonych w art. 92 § 1 pkt 7 i 8 oraz w art. 94 § 1 pr. not. (projektowany art. 81a pr. not.),
- żądanie sporządzenia uzasadnienia odmowy dokonania czynności notarialnej należy złożyć w terminie tygodnia (projektowany art. 82 pr. not.),
- tygodniowy termin do wniesienia zażalenia na odmowę dokonania czynności notarialnej należy liczyć od doręczenia uzasadnienia odmowy, a gdy osoba zainteresowana nie zażądała w przepisany termin doręczenia uzasadnienia odmowy – od dnia, w którym dowiedziała się o odmowie (projektowany art. 83 § 1 pr. not.),
- zażalenie na odmowę dokonania czynności notarialnej jest rozpoznawane przez sąd okręgowy w trybie postępowania nieprocesowego (projektowany art. 83 § 1 pr. not.).

Jednocześnie – ze względu na treść art. 19 ust. 5 ww. ustawy o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej, który przewiduje odpowiednie stosowanie pr. not. do czynności notarialnych wykonywanych przez konsulów – należy wyjaśnić, że przepisy te, w szczególności przepisy dotyczące formy, w jakiej następuje odmowa dokonania czynności notarialnej, nie znajdują zastosowania do czynności notarialnych wykonywanych przez konsulów w takim zakresie, w jakim kwestie ich dotyczące zostaną w sposób szczególny uregulowane w przepisach Prawa konsularnego (por. projekt nowej ustawy – Prawo konsularne, wpisany do Wykazu prac legislacyjnych RM pod nr UB 30, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 24 marca 2015 r.).

2. W przepisach regulujących sporządzanie aktów poświadczenia dziedziczenia pozostaje oczywiście jako zasada dotychczasowe rozwiązanie wymagające osobistego udziału i jednoczesnej obecności osób, które mogą wchodzić w rachubę jako spadkobiercy ustawowi i testamentowi oraz osób, na rzecz których spadkodawca uczynił zapisy windykacyjne. Utrudniało ono jednak znacznie uzyskanie notarialnego poświadczenia dziedziczenia. Stało się to dokuczliwe zwłaszcza po rozszerzeniu przez ustawodawcę kręgu spadkobierców ustawowych.

Dlatego też projekt przewiduje rozwiązanie wprowadzające wyłom od zasady osobistego, jednoczesnego stawienia się przed notariuszem sporządzającym protokół dziedziczenia wszystkich zainteresowanych osób.

W proponowanym rozwiązaniu ważną rolę odgrywa projekt protokołu dziedziczenia. Sporządza go notariusz, na wniosek osoby należącej do kręgu osób zainteresowanych (definicję tych osób podano w art. 95b § 1 pr. not.), na podstawie oświadczenia tej osoby, w którym ujawnia ona okoliczności niezbędne do sporządzenia protokołu dziedziczenia (okoliczności te wymienia art. 95c § 2 pr. not.). Wszystkie inne osoby zainteresowane mogą w oświadczeniach składanych przed wybranymi przez siebie notariuszami potwierdzić dane zamieszczone w projekcie protokołu i wyrazić zgodę na sporządzenie protokołu dziedziczenia zgodnego z projektem. Jeżeli wszystkie osoby zainteresowane złożą takie oświadczenia, notariusz sporządza protokół dziedziczenia zgodny z projektem przy udziale co najmniej jednej osoby zainteresowanej. Osoby zainteresowane, które nie złożyły wcześniej oświadczeń, o których mowa, mogą takie oświadczenia złożyć, uczestnicząc w sporządzeniu przez notariusza protokołu dziedziczenia.

Projekt zawiera również propozycję umocowania notariuszy do pozyskiwania od organów wykonujących zadania z zakresu administracji publicznej informacji oraz dokumentów stanowiących dowód faktu istotnego dla sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia (projektowany art. 95cb § 1 pr. not.). Rozwiązanie to ma dostarczyć notariuszom środki umożliwiające kontrolę oświadczeń składanych przez osoby ubiegające się o wydanie aktu poświadczenia dziedziczenia oraz służyć wzmocnieniu prewencyjnej funkcji notariatu przy dokonywaniu tego rodzaju czynności. Ponadto proponuje się, aby przy sporządzaniu aktu poświadczenia dziedziczenia notariusz mógł w celu ustalenia treści właściwego prawa obcego – wzorem uprawnienia, jakie przysługuje sądowi w postępowaniu cywilnym – zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości o udzielenie tekstu właściwego prawa obcego lub podjąć inne odpowiednie środki, np. skorzystać z opinii eksperta (projektowany art. 95cb § 2 pr. not.). Na podstawie dodawanego art. 95q rozwiązania te znajdą oczywiście zastosowanie także przy dokonywaniu przez notariuszy czynności dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego.

W projekcie zaproponowano także uchylenie art. 95e § 2 pkt 3 (wyłączającego możliwość sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia w sytuacji, gdy spadek przypada, jako spadkobiercy ustawowemu, gminie albo Skarbowi Państwa) oraz zmianę brzmienia pkt 4 pr. not. (wyłączającego możliwość sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia w sytuacji, gdy spadkodawca w chwili śmierci był cudzoziemcem lub, nie posiadając żadnego obywatelstwa, nie zamieszkiwał w Rzeczypospolitej Polskiej albo w skład spadku wchodziły prawa rzeczowe lub posiadanie nieruchomości położonej za granicą). Przepisy te ograniczają nadmiernie kompetencje notariuszy w sprawach spadkowych, a dodatkowo mogą utrudniać prawidłowe stosowanie rozporządzenia (rozporządzenie wprowadza jedno postępowanie dotyczące wydawania europejskiego poświadczenia spadkowego, z tych też względów projektowane przepisy regulujące czynności dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego dokonywane przez notariuszy – do których na podstawie dodawanego art. 95q będą stosowane przepisy o akcie poświadczenia dziedziczenia – powinny być, w miarę możliwości, oparte na podobnych zasadach jak regulacje dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego wydawanego przez sąd).

Proponowanej w projekcie rezygnacji z wyłączenia możliwości wydawania przez notariuszy aktu poświadczenia dziedziczenia w sytuacjach, o których mowa w art. 95e § 2 pkt 3 pr. not., towarzyszy propozycja umożliwienia notariuszowi w takich sprawach wezwania spadkobierców przez ogłoszenie (dodanie § 3 w art. 95e pr. not.). Rozwiązanie to ma rozwiać ewentualne obawy co do pełnej miarodajności ustaleń dokonywanych wyłącznie na podstawie oświadczeń przedstawicieli gminy czy Skarbu Państwa.

Proponowana zmiana wyłączenia możliwości wydawania przez notariuszy aktu poświadczenia dziedziczenia w sytuacjach, o których mowa w art. 95e § 2 pkt 4 pr. not., polega natomiast na związaniu notariusza przy sporządzaniu aktu poświadczenia dziedziczenia ogólnymi podstawami jurysdykcji krajowej w sprawach spadkowych. Dotychczasowa regulacja w omawianym zakresie była szcążkowa i niespójna z unormowaniami przyjętymi w postępowaniu cywilnym. Stała się zresztą anachroniczna już po wejściu w życie ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe z 2011 r., ponieważ nakazuje notariuszowi odmowę sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia także w takich przypadkach, gdy wprowadzie

spadkodawca jest cudzoziemcem, ale prawem właściwym dla sprawy spadkowej jest prawo polskie. Ta jej cecha stałaby się jeszcze bardziej widoczna po rozpoczęciu stosowania rozporządzenia.

3. Reżim prawny czynności notariusza dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego został zaprojektowany przy uwzględnieniu dwóch głównych założeń. Czynności te, w zakresie, w jakim nie są one uregulowane rozporządzeniem nr 650/2012, mają być mianowicie dokonywane na podstawie odpowiednio stosowanych przepisów regulujących sporządzanie aktów poświadczenia dziedziczenia (przywoływany już projektowany art. 95q pr. not.), a równocześnie przewidziane w jego ramach rozwiązania szczegółowe są dokładnym odwzorowaniem unormowań ustanowionych na potrzeby postępowań dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego, które będą prowadzone przed sądem. Uwaga ta odnosi się do przepisów określających:

- zasady doręczania wypisu protokołu obejmującego wydanie lub odmowę wydania europejskiego poświadczenia spadkowego, a także uzasadniania tych czynności (projektowany art. 95u pr. not.), oraz zasady doręczania wypisu protokołu obejmującego inne czynności dotyczące tego poświadczenia i ich uzasadniania (projektowany art. 95x pr. not.),
- możliwość zmiany lub uchylenia z urzędu przez notariusza europejskiego poświadczenia spadkowego (projektowany art. 95w pr. not.),
- możliwość zaskarżenia w drodze zażalenia czynności podejmowanych przez notariusza w przedmiocie europejskiego poświadczenia spadkowego (projektowany art. 95y § 1 pr. not.),
- niedopuszczalność wnoszenia skargi kasacyjnej oraz skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w sprawach związanych z czynnościami notariusza w przedmiocie europejskiego poświadczenia spadkowego (projektowany art. 95y § 2 i 3 pr. not.).

Ukształtowany w ten sposób tryb dokonywania czynności przez notariusza wymagał uzupełnienia w zakresie, w jakim odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów regulujących sporządzanie aktów poświadczenia dziedziczenia nie jest wystarczające. W związku z tym projekt przewiduje, że czynności notariusza dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego, jak również odmowa ich dokonania, powinny być stwierdzone w protokole

sporządzanym bez zachowania wymogów wynikających z art. 92 § 1 pkt 7 i 8 oraz z art. 94 § 1 pr. not. (projektowany art. 95t pr. not.). Przyjęto również (projektowany art. 95s pr. not.), że przy dokonywaniu tych czynności notariusz będzie odpowiednio stosował przepisy postępowania o stwierdzenie nabycia spadku w zakresie dotyczącym ogłoszeń (art. 672–674 i art. 676 k.p.c.) oraz miał obowiązek z urzędu badać okoliczności istotne dla podjęcia czynności dotyczącej europejskiego poświadczenia spadkowego (odesłanie do art. 670 § 1 k.p.c.). Z uwagi na to, że czynności takie jak wezwanie spadkobierców przez ogłoszenie mogą powodować istotne wydatki, proponuje się, aby notariusz mógł odmówić dokonania czynności notarialnej, jeżeli strona, która wniosła o podjęcie czynności połączonej z takimi wydatkami, nie wyasygnuje odpowiedniej zaliczki na ten cel, określonej przez notariusza (projektowany art. 95s § 1 pr. not.). Jednocześnie, aby nie pozbawić strony, która nie jest w stanie ponieść takich wydatków, możliwości uzyskania u notariusza europejskiego poświadczenia spadkowego, wprowadza się możliwość ubiegania się przez stronę o zwolnienie od ww. wydatków, przy odpowiednim zastosowaniu przepisów art. 6 pr. not. regulujących zwolnienie od ponoszenia wynagrodzenia notariusza (projektowany art. 95s § 2 pr. not.).

IV. Zmiany innych ustaw

1. Zmiana ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny dotyczy art. 987 i jest ściśle związana ze zmianą art. 664 k.p.c., który umożliwia osobie powołanej na wykonawcę testamentu złożenie oświadczenia o odmowie przyjęcia takiego obowiązku także przed notariuszem.
2. Zmiany w ustawie z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn są konsekwencją wprowadzenia europejskiego poświadczenia spadkowego jako dodatkowego dokumentu, który może służyć wykazywaniu praw do spadku. Polegają one na określeniu terminu, w którym powstaje obowiązek zgłoszenia nabycia własności w drodze dziedziczenia w celu uzyskania zwolnienia od podatku od spadków i darowizn (art. 4a ust. 1 ww. ustawy) oraz w którym powstaje obowiązek podatkowy (art. 6 ust. 1 pkt 2b), w sytuacjach gdy dokumentem potwierdzającym nabycie własności będzie europejskie poświadczenie spadkowe. Miarodajny przy określaniu tych terminów będzie moment wydania europejskiego poświadczenia spadkowego, które zgodnie z art. 69 i art. 73 ust. 1 rozporządzenia

nr 650/2012 jest skuteczne już z momentem jego wydania przez właściwy organ. Powyższe dotyczy sytuacji, w których europejskie poświadczenie spadkowe będzie jedynym dokumentem potwierdzającym nabycie własności w drodze dziedziczenia (tzn. gdy nie będzie poprzedzone wydaniem postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku lub sporządzeniem aktu poświadczenia dziedziczenia).

3. Zmiana ustawy z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej ma na celu wyłączenie możliwości podejmowania przez konsulów czynności dotyczących europejskich poświadczeń spadkowych. Podobne rozwiązanie obowiązuje co do dopuszczalności sporządzania przez konsulów aktów poświadczenia dziedziczenia (art. 19 ust. 4a tej ustawy).
4. Zmiana w ustawie z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne, podobnie jak w przypadku nowelizacji ustawy o podatku od spadków i darowizn, stanowi konsekwencję wprowadzenia europejskiego poświadczenia spadkowego jako dodatkowego dokumentu, który może służyć wykazywaniu praw do nieruchomości nabytych w drodze dziedziczenia. Polega ona przede wszystkim na uzupełnieniu listy dokumentów przekazywanych starostom przez sądy i notariuszy na podstawie art. 23 tej ustawy o odpisy europejskiego poświadczenia spadkowego. Istotne jest przy tym, że w przypadku orzeczenia sądowego dotyczącego wydania europejskiego poświadczenia spadkowego bez znaczenia jest kwestia prawomocności orzeczenia, ponieważ jak wskazano wyżej europejskie poświadczenie spadkowe jest skuteczne z momentem jego wydania. Zmiany w art. 24 ustawy są natomiast konsekwencją zmian w jej art. 23.
5. Zmiana ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych polega na dodaniu przepisu, w którym określa się wysokość opłaty od wniosku o wydanie europejskiego poświadczenia spadkowego.

Proponowana wysokość opłaty (300 zł) uwzględnia przede wszystkim znaczący nakład pracy, którego wymagać będzie wydanie europejskiego poświadczenia spadkowego. Poświadczenie musi zawierać cały szereg bardzo szczegółowych ustaleń, w tym wskazanie ich podstawy, i samo wypełnienie niezwykle rozbudowanego, w porównaniu chociażby z typowym postanowieniem o stwierdzenie nabycia spadku, formularza przewidzianego w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1329/2014 z dnia 9 grudnia 2014 r. (Dz. Urz. UE L

z 16.12.2014) ustanawiającego formularze, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego, jest bardzo czasochłonne.

Należy również podkreślić, że europejskie poświadczenie spadkowe będzie skuteczne we wszystkich pozostałych państwach członkowskich UE, do których ma zastosowanie rozporządzenie nr 650/2012, bez potrzeby dopełniania za granicą dodatkowych procedur i ponoszenia związanych z tym zazwyczaj kosztów (w przypadku dokumentów krajowych mogą powstawać dodatkowe koszty, związane z uznawaniem i stwierdzaniem wykonalności).

6. Zmiany w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe polegają na:

- a) uchyleniu art. 64–66 ustawy ze względu na to, że materia, której dotyczą te przepisy, została uregulowana w rozporządzeniu nr 650/2012;
- b) wprowadzeniu do ustawy przepisu wskazującego, że prawo właściwe w sprawach spadkowych określa rozporządzenie nr 650/2012, co jest zgodne z praktyką przyjętą w tej ustawie w stosunku do innych rozporządzeń UE.

Należy zwrócić uwagę, że mocą art. 1 ust. 2 pkt f rozporządzenia z zakresu jego zastosowania wyłączono „ważność formalną ustnych rozrządzeń na wypadek śmierci”. Kwestia ta pozostawiona więc została ustawodawcy krajowemu. Prawo spadkowe wielu państw (w tym prawo polskie) dopuszcza testamenty ustne. W praktyce może więc pojawić się konieczność poszukiwania prawa właściwego do oceny, czy wymagania w zakresie formy takiego testamentu zostały spełnione.

Nie zachodzi jednak potrzeba uregulowania tej kwestii w krajowym prawie prywatnym międzynarodowym. Polska jest bowiem stroną konwencji haskiej dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozrządzeń testamentowych z 5.10.1961 r. (Dz. U. z 1969 r. Nr 34, poz. 284), a konwencja ta reguluje także prawo właściwe do oceny wymagań obejmujących formę testamentów ustnych. Rozporządzenie nr 650/2012 nie tylko utrzymało w mocy konwencję haską z 1961 r., lecz przyznało jej pierwszeństwo przed własnymi postanowieniami dotyczącymi formy testamentów. Także więc po rozpoczęciu stosowania

rozporządzenia prawo właściwe do oceny formy testamentów ustnych ustalane będzie w Polsce i w innych państwach członkowskich, które są stroną konwencji haskiej z 1961 r., na podstawie postanowień tej konwencji.

V. Przepisy intertemporalne

Część przepisów ustaw zmienianych niniejszym projektem, w brzmieniu nadanym tym projektem, tj. przepisy dotyczące wydawania europejskiego poświadczenia spadkowego oraz nowych zasad określania prawa właściwego dla spraw spadkowych (art. 9 projektu), będzie stosowana jedynie do dziedziczenia po osobach zmarłych w dniu lub po dniu 17 sierpnia 2015 r., co odpowiada zakresowi zastosowania *ratione temporis* rozporządzenia nr 650/2012 (art. 83 ust. 1 rozporządzenia). Natomiast pozostałe przepisy będą stosowane od dnia wejścia w życie ustawy niezależnie od daty śmierci spadkodawcy: pozwoli to na jednolite ukształtowanie regulacji dotyczących dziedziczenia, co wzmocni przejrzystość i pewność prawa w tym zakresie.

VI. Wejście w życie

Mając na uwadze brzmienie przepisu art. 84 rozporządzenia nr 650/2012 (rozporządzenie, co do zasady, stosuje się od dnia 17 sierpnia 2015 r.), proponuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem 17 sierpnia 2015 r.

<p>Nazwa projektu</p> <p>Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw (przygotowywany przez KKPC)</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu</p> <p>Monika Zbrojewska, Podsekretarz Stanu w MS</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Agata Srokowska, sędzia del. do MS, tel.: 22 5212617</p>	<p>Data sporządzenia 20.04.2015</p> <p>Źródło Prawo UE</p> <p>Nr w wykazie prac UC 156</p>
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Dla zapewnienia efektywnego stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. Urz. UE L 201 z 27.07.2012, str. 107), konieczne jest dodatkowo uzupełnienie unormowań nowej instytucji prawnej, jaką będzie **europejskie poświadczenie spadkowe, poprzez określenie właściwych organów, organizacji i przebiegu postępowań** dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego w zakresie, w jakim nie zostało to unormowane w samym rozporządzeniu.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Z uwagi na regulację omawianej materii w aktach prawnych rangi ustawowej konieczna jest ich nowelizacja, wprowadzająca następujące zmiany:

- 1) Określenie organów, które uzyskają kompetencję do wydawania europejskich poświadczeń spadkowych (**sądy** – z wyłączeniem możliwości wydawania orzeczeń w tym przedmiocie przez referendarzy sądowych – oraz **notariusze**, których działania będą podlegały instancyjnej kontroli ze strony sądu. Wybór trybu będzie należał do zainteresowanych podmiotów);
- 2) Reżim postępowań dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego powinien **nawiązywać do modelu już istniejących w prawie polskim procedur**, w których załatwiane są sprawy podobnego rodzaju. W przypadku postępowania toczącego się **przed sądem** jako punkt odniesienia zostało przyjęte *postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku i przedmiotu zapisu windykacyjnego*, a w odniesieniu do postępowania prowadzonego **przed notariuszem** – *postępowanie mające na celu wydanie aktu poświadczenia dziedziczenia*.

Ponadto przewiduje się:

- 1) Określenie wysokości opłat sądowych w sprawach dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego (300 zł);
- 2) Wskazanie reguł, według których określa się prawo właściwe w sprawach spadkowych (odesłanie do rozporządzenia nr 650/2012 przyjmującego w tym zakresie jako podstawowy łącznik ostatnie miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy);
- 3) Wyraźne wyłączenie z kompetencji konsułów spraw dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego.

Oczekiwany efekt będzie **ułatwienie obywatelom wykazywania praw do spadku w całej Unii Europejskiej**.

Proponowane rozwiązania nie będą wykraczały poza to, co jest niezbędne do prawidłowego wykonywania rozporządzenia 650/2012.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Projektowana regulacja ze względu na stopień jej **szczegółowości** nie była poddawana analizie prawnoporównawczej.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Wydziały cywilne sądów powszechnych	W 2013 r. do wydziałów cywilnych SR wpłynęło ok. 167 tys. spraw o stwierdzenie nabycia spadku. Do wydziałów cywilnych	Sprawozdania sądowe MS	Prowadzenie postępowań dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego (w trybie wzorowanym na <i>postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku i przedmiotu zapisu windykacyjnego</i>).

	odwoławczych SO wpłynęło ok. 1,2 tys. takich spraw.		Należy spodziewać się, że w sądach pojawią się „nowe” sprawy na podstawie projektowanych przepisów (przeważnie zamiast, rzadziej obok, tradycyjnych postępowań o stwierdzenie nabycia spadku), jednak sądy polskie zostaną odciążone od spraw spadkowych dotyczących obywateli polskich czy nieruchomości położonych w Polsce, w sytuacji gdy spadkodawca przed śmiercią osiedlił się poza terytorium RP.
Notariusze	W 2013 r. notariusze w Polsce wydali 69 932 akty poświadczenia dziedziczenia.	Sprawozdanie MS-Not 24	Prowadzenie postępowań dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego (w trybie wzorowanym na <i>postępowaniu mającym na celu wydanie aktu poświadczenia dziedziczenia</i>). Należy spodziewać się, że u notariuszy pojawią się „nowe” sprawy na podstawie projektowanych przepisów (przeważnie zamiast, rzadziej obok, tradycyjnych postępowań o wydanie aktu poświadczenia dziedziczenia), jednak notariusze zostaną odciążeni od spraw spadkowych dotyczących obywateli polskich czy nieruchomości położonych w Polsce w sytuacji gdy spadkodawca przed śmiercią osiedlił się poza terytorium RP.
Uczestnicy postępowań dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego	Autorzy Impact Assessment do rozporządzenia nr 650/2012 podkreślają niedostępność danych statystycznych umożliwiającą należytą ocenę skutków proponowanej regulacji. Dane takie są także niedostępne w przypadku Polski – nie jest zatem możliwe dokonanie wiarygodnej prognozy liczby postępowań dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego.		Ułatwienie obywatelom wykazywania praw do spadku, wybór trybu uzyskania europejskiego poświadczenia spadkowego – przed sądem lub przed notariuszem.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

W dniu 4 lutego 2015 r. projekt ustawy, w ramach konsultacji społecznych i opiniowania, został skierowany do Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, Krajowej Rady Sądownictwa, Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa, organizacji zawodowych sędziów i referendarzy sądowych, Naczelnej Rady Adwokackiej, Krajowej Rady Radców Prawnych i Krajowej Rady Notarialnej.

Opinie przedstawili: Sąd Najwyższy, Sąd Apelacyjny w Warszawie, Sąd Apelacyjny w Szczecinie, Sąd Apelacyjny w Gdańsku, Sąd Apelacyjny w Katowicach (Sąd Rejonowy w Jastrzębiu Zdroju), Sąd Apelacyjny w Białymstoku, Krajowa Rada Sądownictwa, Prokuratura Generalna Skarbu Państwa, Krajowa Rada Radców Prawnych i Krajowa Rada Notarialna.

Proces konsultacji społecznych i opiniowania został zakończony w dniu 14 kwietnia 2015 r.

Szczegółowe omówienie zgłoszonych uwag i przedstawionych opinii wraz ze stanowiskiem projektodawcy zawarte jest w Raporcie z konsultacji społecznych i opiniowania.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny bieżące)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln. zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Wydatki ogółem	0	0,005	0,005	0,005	0,005	0,005	0,005	0,005	0,005	0,005	0,005	0,05
budżet państwa	0	0,005	0,005	0,005	0,005	0,005	0,005	0,005	0,005	0,005	0,005	0,05
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Saldo ogółem	0	-0,005	-0,005	-0,005	-0,005	-0,005	-0,005	-0,005	-0,005	-0,005	-0,005	-0,05
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												

Źródła finansowania Wprowadzenie proponowanych regulacji będzie finansowane w ramach zabezpieczonych środków przewidzianych w części 15 Sądy powszechne w ustawie budżetowej na rok wejścia w życie projektowanej ustawy, bez konieczności występowania o dodatkowe środki w latach następnych.

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń Oszacowany wzrost wydatków rządu 5000 zł rocznie dotyczy sytuacji, w których budżet państwa będzie musiał pokryć koszty wynagrodzenia notariusza za czynności dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego w przypadku zwolnienia osób zainteresowanych z uiszczenia wynagrodzenia notariusza.

Szacunek przedstawiła Krajowa Rada Notarialna, opierając się na wynikach ankiety z marca 2015 r., w której zapytano notariuszy o liczbę przypadków zwolnień i ich łączną kwotę w latach 2013–2014.

Odpowiedzi udzieliło 1039 notariuszy (ok. 1/3 ogółu), wskazując na ok. 110 przypadków zwolnień na łączną kwotę 120 000 zł. Pozwala to szacować łączną liczbę zwolnień w latach 2013–2014 w kraju na ok. 165 rocznie (liczba ta dotyczy wszystkich przypadków zwolnień w tych latach – a więc także czynności notarialnych innych niż potwierdzenia dziedziczenia – dowodzi zatem, jak incydentalne są to sytuacje). Co za tym idzie, należy oczekiwać, że liczba zwolnień dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego będzie incydentalna (KE szacuje, że ok. 10% wszystkich spraw spadkowych zawiera komponent ‘międzynarodowy’, można jednak oczekiwać, że w przypadku Polski wartość ta jest niższa).

Należy wskazać, że wyniki badania przeprowadzonego w apelacji katowickiej za lata 2010–2014 nie podważają wiarygodności szacunków KRN (wyniki ankiet implikowały, że w badanym okresie w apelacji katowickiej miało miejsce ok. 13 zwolnień na łączną kwotę ok. 12,7 tys. zł; tymczasem w rzeczywistości miało miejsce 18 przypadków zwolnienia stron z wynagrodzenia notariusza, z czego tylko w 12 przypadkach notariusz zwrócił się do Skarbu Państwa o wypłatę wynagrodzenia, a łączna kwota wypłaconej z tego tytułu na rzecz notariuszy taksy notarialnej wyniosła 9429 zł).

KRN zastrzega, że przedstawiony szacunek może okazać się zawyżony.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)	
W ujęciu pieniężnym (w mln zł,	duże przedsiębiorstwa								
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw								

cenę stałą z ... r.)	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe (dodaj/usuń)								
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Projektowane zmiany ułatwią obywatelom polskim wykazywanie i realizowanie w innych państwach członkowskich UE ich praw do spadku stwierdzonych orzeczeniem, aktem poświadczenia dziedziczenia lub europejskim poświadczeniem spadkowym wydanym przez polskie sądy lub notariuszy.							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw								
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe								
	(dodaj/usuń)								
Niemierzalne	(dodaj/usuń)								
	(dodaj/usuń)								
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowane zmiany nie będą miały wpływu na konkurencyjność gospodarki i funkcjonowanie przedsiębiorstw.								
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu									
☒ nie dotyczy									
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).				☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy					
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:				☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:					
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.				☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy					
Komentarz:									
9. Wpływ na rynek pracy									
Projektowane zmiany nie będą miały wpływu na rynek pracy.									
10. Wpływ na pozostałe obszary									
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:			☐ demografia ☐ mienie państwowe			☐ informatyzacja ☐ zdrowie			
Omówienie wpływu									
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego									
W dniu wejścia w życie projektowanych przepisów.									
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?									
Nie jest planowana ewaluacja projektu wykraczająca poza rutynowe analizy obciążenia sądów powszechnych, przeprowadzane przez Departament Sądów, Organizacji i Analiz Wymiaru Sprawiedliwości MS.									
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)									
Summary Of The Impact Assessment Rozporządzenia – http://www.eumonitor.eu/9353000/1/j9vvik7m1c3gyxp/vj6ipir72t67#p2									

Działalność lobbingowa w procesie stanowienia prawa

W trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronach

internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości. Dotychczas żaden podmiot wykonujący zawodową działalność lobbingsową nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem.

Notyfikacja techniczna

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Zgodność projektu z prawem UE

Projekt jest zgodny z prawem UE.

Raport z konsultacji społecznych i opiniowania dot. projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw (wpisany w wykazie prac Rządu pod nr UC 156)

SN - Sąd Najwyższy

SA Warszawa - Sąd Apelacyjny w Warszawie

SA Szczecin - Sąd Apelacyjny w Szczecinie

SA Gdańsk - Sąd Apelacyjny w Gdańsku

SA Katowice - Sąd Apelacyjny w Katowicach (SR Jastrzębie Zdrój - Sąd Rejonowy w Jastrzębiu Zdroju)

SA Białystok - Sąd Apelacyjny w Białymstoku

KRN - Krajowa Rada Notarialna Warszawa

PG SP - Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa

KRRP - Krajowa Rada Radców Prawnych

KRS – Krajowa Rada Sądownictwa

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
I.	Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego wprowadza się następujące zmiany:			
1.	1) art. 39 otrzymuje brzmienie „Art. 39. Powództwo z tytułu dziedziczenia, zachowku, jak również z tytułu zapisu, polecenia oraz innych rozrządzeń testamentowych wytacza się wyłącznie przed sąd ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy , a jeżeli miejsca jego zwykłego pobytu w Polsce nie da się ustalić, przed sąd miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część.”;	1. PG SP 2. SA Warszawa	1. Sugeruje się wskazać na wyznaczniki „miejsca zwykłego pobytu”, poprzez przejrzyste kryteria wolicjonalne, rodzinne, ekonomiczne, temporalne i inne jeszcze implikujące uznanie danego miejsca za „miejsce zwykłego pobytu”. Można by to wprowadzić na przykład w drodze stosownej modyfikacji art. 25 kc. 2. Przyjęcie kategorii pojęciowej „miejsca zwykłego pobytu” nie licuje z pozostałymi przepisami Oddziału 1 rozdziału 2 działu I tytułu I księgi pierwszej kodeksu; termin ten nie jest zdefiniowany w kodeksie i wykorzystuje się go wyłącznie na potrzeby jurysdykcji krajowej; tymczasem przepis art. 39 k.p.c. ma na względzie wszystkie sprawy w nim określone, zazwyczaj bez czynnika transgranicznego.	Ad 1- 5 Uwagi nie zostały uwzględnione. Należy wyjaśnić, że zmiana brzmienia art. 39 i 628 k.p.c. ma na celu ujednoczenie łączników wskazujących na właściwość miejscową sądu spadku z kryteriami, które decydują o istnieniu jurysdykcji krajowej w sprawach spadkowych, i jako taka ma służyć zapewnieniu faktycznej skuteczności rozporządzenia. „Miejsce zwykłego pobytu” (pojęcie autonomiczne prawa UE, rozumiane jako miejsce, w którym dana osoba zazwyczaj przebywa i w którym znajduje się główne centrum egzystencji danej osoby, a o którym przesądzają przede wszystkim okoliczności natury faktycznej) występuje już obecnie w kodeksie postępowania cywilnego, przede wszystkim jako łącznik jurysdykcji, ale także jako łącznik właściwości miejscowej sądu (por. art. 41 k.p.c. dotyczący powództw ze stosunku małżeństwa), więc jego wprowadzenie w

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
		3. SA Katowice	<p>3. Zmiana sposobu ustalania własności sądu spadku zmierzać będzie wyłącznie do przedłużenia postępowania w sprawach spadkowych i utrudniać będzie obrót prawny – ustalanie własności w obecnym stanie prawnym następuje na etapie wstępnym postępowania na podstawie zwykłego badania aktu zgonu. Odmienne w przypadku przyjęcia proponowanej zmiany - ustalanie własności nastąpi dopiero na rozprawie. Co więcej, ponieważ Sąd z urzędu zobowiązany jest badać własność w sprawach określonych uri. 39 i art. 628 k.p.c. jako, iż jest to własność wyłączna, będzie konieczne zarządzenie w tym celu postępowania dowodowego. Owo postępowanie dowodowe, zwłaszcza przy braku definicji legalnej „zwykłego miejsca pobytu”, może rodzić problemy orzecznicze a przede wszystkim znacząco wydłużyć pompowanie w wielu sprawach. Nadto do sądu spadku przesyłane są w celu ich zarejestrowania oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku składane przed notariuszami (art. 640 § 1 zd. 2 k.p.c), protokoły otwarcia i ogłoszenia testamentu sporządzone przez notariuszy (art. 652 zd. 2 k.p.c.) oraz zaświadczenia o powołaniu na wykonawcę testamene- (art. 665 § 2 k.p.c). Wszystkie przesyłane są do jednego sądu - sądu ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy.</p>	<p>omawianym zakresie nie powinno być źródłem istotnych problemów (pewne wskazówki interpretacyjne, jak ustalać ostatnie miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy zawierają zresztą motywy 23 i 24 preambuły do rozporządzenia nr 650/2012; na tle zaś szczególnie skomplikowanych i nietypowych stanów faktycznych wykładni pojęcia zwykłego miejsca pobytu spadkodawcy może dokonać Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w procedurze prejudycjalnej).</p> <p>Należy też wskazać, że w kontekście rozporządzenia nr 650/2012 w zasadzie w każdej sprawie spadkowej i tak niezbędne będzie ustalenie miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy, aby stwierdzić czy sąd polski posiada jurysdykcję w danej sprawie (a także czy prawem właściwym jest prawo polskie), więc wprowadzenie ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy zamiast ostatniego miejsca zamieszkania także jako łącznika własności miejscowej zredukuje zakres niezbędnych ustaleń w sprawach spadkowych (nota bene po wejściu w życie z dniem 1 marca 2015 r. nowej ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego, Dz. U. poz. 1741 ze zm., w akcie zgonu - jego odpisie - inaczej niż do tej pory nie jest już wskazywane ostatnie miejsce zamieszkania zmarłego - por. art. 95 ust. 1 nowego Prawa o aktach stanu cywilnego).</p>

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
			<p>Jak wskazuje dotychczasowa praktyka orzecznicza, liczba tego typu oświadczeń jest coraz większa. Każdy ze spadkobierców może oświadczenie spadkowe złożyć u dowolnego w kraju notariusza. Podobnie u dowolnego notariuszu można dokonać otwarcia i ogłoszenia testamentu.</p> <p>W zmienionym w sposób proponowany w projekcie stanie prawnym, notariusz będzie miał obowiązek ustalać na podstawie oświadczenia spadkobiercy miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy - skoro żaden akt. stanu cywilnego, ani też inny dokument nie określa tego miejsca w sposób urzędowy. W przypadku spadków obciążonych długami oświadczenia spadkowe składane są przez kilka, kilkanaście a często przez, kilkadziesiąt różnych osób po jednym spadkodawcy. Osoby te bardzo często mieszkają w różnych częściach kraju. W sytuacji korzystania przez spadkodawcę z różnych mieszkań, pracy w różnych miejscach, wskazanie zwykłego miejsca pobytu spadkodawcy może rodzić także dla spadkobierców poważne trudności zwłaszcza przy braku definicji pojęcia „zwykły pobyt”. Nie ulega wątpliwości, iż każdy z nich, nawet działając w dobrej wierze może wskazać notariuszowi zupełnie inne miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy. W konsekwencji oświadczeniu spadkowe dotyczące tego samego spadkodawcy mogą być przesyłane przez notariuszy</p>	

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
			<p>do zupełnie różnych sądów w kraju.</p> <p>Co więcej rejestrowanie w sądzie spadku oświadczeń spadkowych złożonych u notariusza odbywa się dotychczas bez wyznaczania posiedzenia jawnego. W sytuacji zaś zmiany, koniecznym będzie ustalanie tej właściwości w drodze zeznań uczestników postępowania. Niezbędnym będzie wówczas odebranie zeznań nie tylko od osoby składającej dane oświadczenie spadkowe, lecz wszystkich zainteresowanych wobec możliwych rozbieżności co do opinii każdego z tych uczestników, które z miejsc pobytu spadkodawcy jest owym miejscem jego „zwykłego pobytu”. Powyższe powoduje, iż sprawy dotyczące rejestrowania oświadczeń spadkowych składanych przed notariuszami, których do sądów rejonowych wpływa z roku na rok coraz więcej, zamiast na posiedzeniach niejawnych będą rozpoznawane na rozprawach w postępowaniu angażującym uczestników postępowania, skutkującym koniecznością ich wzywania i przesłuchiwania.</p> <p>W konsekwencji nic tylko oświadczenia spadkowe dotyczące tego samego spadkodawcy, protokoły otwarcia i ogłoszenia ich testamentów, mogą być przesyłane przez notariuszy <u>do zupełnie różnych sądów w kraju ale również różne sądy w jednym czasie mogą stwierdzać, iż są sądami spadku</u></p>	

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
		4. SN	<p><u>po tym samym spadkodawcy, lub przeciwnie mogą stwierdzać wzajemnie swą niewłaściwość, co oczywiście nie powinno mieć miejsca.</u> W efekcie sądy zamiast rozpoznawać sprawy obywateli będą prowadzić skomplikowane postępowania dowodowe w celu ustalenia swej właściwości. Może przy tym dojść również do tego, iż w różnych sądach jednocześnie dojdzie do stwierdzenia nabycia spadku po tym samym spadkodawcy. Tym negatywnym konsekwencjom można w prosty sposób zapobiec poprzez zaniechanie jakichkolwiek zmian art. 39 i 628 k.p.c.</p> <p>4. Potrzeba takiej zmiany nie jest bezpośrednio wywołana przez rozporządzenie nr 650/2012. Sąd Najwyższy ma świadomość, że pojęcie zwykłego pobytu funkcjonuje w prawie prywatnym międzynarodowym i prawie procesowym cywilnym od kilkudziesięciu lat. Niemniej jednak propozycja ujednoczenia łącznika dla spraw o charakterze wewnętrznym i międzynarodowym powinna być oceniana krytycznie już choćby tylko dlatego, iż w prawie polskim, i to zarówno na poziomie normatywnym, jak i w judykaturze i piśmiennictwie, ściśle rozgranicza się jurysdykcję i właściwość miejscową. Pojęcie zamieszkania ma treść ustaloną w prawie krajowym oraz doprecyzowaną przez orzecznictwo, czego nie można powiedzieć o pojęciu zwykłego pobytu.</p>	

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
		5. KRS	5. Projektowane rozwiązania (dot. zmiany art. 39 k.p.c.) wykraczają poza przedmiot regulacji rozporządzenia 650/2012 oraz nie są konieczne dla prawidłowego stosowania tych przepisów prawa europejskiego. Dotychczas stosowane kryterium ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy jest zrozumiałe i było w pełni użyteczne. W praktyce sądowej mogą powstać natomiast wątpliwości przy wykładni pojęcia „ostatnie miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy”, albowiem pojęcie to - w przeciwieństwie do miejsca zamieszkania osoby fizycznej - nie zostało zdefiniowane.	
2.	2) art. 628 otrzymuje brzmienie: „Art. 628. Do czynności w postępowaniu spadkowym, które należą do zakresu działania sądów, wyłącznie właściwy jest sąd ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy , a jeżeli jego miejsca zwykłego pobytu w Polsce nie da się ustalić, sąd miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część (sąd spadku). W braku powyższych podstaw sądem spadku jest sąd rejonowy dla m.st. Warszawy. ”;	1. SA Gdańsk 2. SA Warszawa	1. Wprowadzenie nowego terminu w art. 628 k.p.c, bez precyzyjnego zdefiniowania tej kwestii w prawie materialnym oraz bez wyraźnego odzwierciedlenia w tak ważnym dokumencie, jakim jest akt zgonu, spowoduje bardzo dużą komplikację. 2. Nieprecyzyjne oznaczenie sądu ostatecznie właściwego w sprawach spadkowych. W tym zakresie nie zaproponowano zmiany, tymczasem nie istnieje nic takiego jak „sąd rejonowy dla m.st Warszawy”. Może tu chodzić zarówno o Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (tak brzmi nazwa jednego z sądów rejonowych w tutejszym okręgu sądowym - pisana wielkimi literami, gdyż jest to nazwa własna), jak i o którykolwiek z sądów rejonowych (o czym może świadczyć użycie małych liter). Jest to zaszłość historyczna z czasów, gdy w m.st. Warszawie istniał tylko jeden sąd rejonowy. W tej chwili jest ich kilka, z	Ad 1 Uwaga nie została uwzględniona. Vide stanowisko do uwag 1.1-5 powyżej. Ad 2 Uwaga nie została uwzględniona. Jakkolwiek co do zasady uwadze nie można odmówić słuszności, to jej uwzględnienie wymagałoby zmiany przepisów wykraczających poza zakres przedmiotowego projektu. Wyrażenie „sąd rejonowy dla m.st. Warszawy” występuje bowiem w kpc w kilku miejscach, także dla określenia właściwości ogólnej w postępowaniu nieprocesowym, właściwości miejscowej w sprawach rodzinnych i opiekuńczych czy w postępowaniu zabezpieczającym. Zmiana powinna być więc całościowa i nastąpić w ramach innego projektu.

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
			<p>czego Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie obejmuje dzielnice: Ochota, Ursus i Włochy. Przypisanie temu akurat sądowi ostatecznej właściwości w sprawach spadkowych nie ma w tej chwili żadnego głębszego uzasadnienia. Być może bardziej właściwym byłby Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie. Ten sam problem pojawia się w innych przepisach, których nowelizacja nie dotyczy: art. 508 § 1, 569 § 1 i 734 k.p.c.</p>	
3.	<p>5) w art. 673 pkt 4 otrzymuje brzmienie: „4) wezwanie, aby spadkobiercy w ciągu trzech miesięcy od dnia wskazanego w ogłoszeniu zgłosili i udowodnili nabycie spadku, gdyż w przeciwnym razie mogą być pominięci w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku.”;</p>	<p>1. SA Katowice</p> <p>2. KRS</p>	<p>1. Skrócenie z 6 do 3 miesięcy terminów poszukiwania spadkobierców, w sytuacji gdy zapewnienie spadkowe nie było złożone albo jeżeli zapewnienie lub inne dowody nie będą uznane przez sąd za wystarczające do ustalenia kręgu spadkobierców. Wydaje się, że proponowany termin 3 miesięczny jest zbyt krótki, w celu ujawnienia się spadkobierców, zwłaszcza, że w terminie tym winni oni nie tylko zgłosić swoje prawa, ale również udowodnić je na rozprawie. W sytuacji gdy powszechnymi obecnie są migracja zarobkowa oraz swobodny przepływ obywateli na terenie Unii Europejskiej, termin ten nie chroni należycie praw potencjalnych, spadkobierców.</p> <p>2. KRS negatywnie ocenia propozycję nowelizacji art. 610 § 1, 673 pkt 4, 675 i art. 676 k.p.c. Skrócenie z sześciu miesięcy do trzech miesięcy terminu do zgłoszenia i udowodnienia przez spadkobierców praw do spadku nie uwzględnia należycie celu tej regulacji</p>	<p>Ad 1 i 2 Uwagi nie zostały uwzględnione. Dotychczasowy – miesięczny termin nadmiernie wydłuża postępowanie; w dobie powszechnego dostępu do środków komunikowania się na odległość, termin obecny jest zbyt długi i negatywnie wpływa na sprawność postępowania. Praktyka pokazuje zresztą, że spadkobiercy rzadko zgłaszają się na skutek ogłoszenia w prasie, które nie jest skutecznym środkiem ich poszukiwania, skoro raz opublikowane nie jest powtarzane. Podobnego zdania były także inne sądy, które odniosły się do omawianej propozycji (m.in. sądy z okręgu bydgoskiego, czy też Sąd Rejonowy w Jastrzębiu Zdroju). Natomiast kwestia ewentualnej potrzeby zmiany formy ogłoszenia (KRS) wykracza poza zakres niniejszego projektu.</p>

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
		3. KRRP	<p>oraz realnych możliwości uzyskania przez spadkobierców informacji o toczącym się postępowaniu, tym bardziej, że projekt nie zakłada zmiany formy ogłoszenia.</p> <p>3. Pokłosiem skrócenia terminu jest zmiana art. 610 § 1 kpc dotyczącego zasiedzenia. Wynika to z faktu, że zawarty tam obecnie termin 3 miesięczny stanowił <i>lex specialis</i> w stosunku do terminu 6 miesięcznego występującego w przepisach dotyczących ogłoszenia w sprawie nabycia spadku. Z uwagi na modyfikację terminu drugiego omawiany wyjątek stanie się zgodny z regułą co sprawi, że jego wyszczególnienie stanowić będzie zbędne <i>superfluum</i> (uzasadnienie jednak nie wspomina o tym).</p>	Ad 3 Uwaga została uwzględniona. Uzasadnienie do projektu zostało uzupełnione o wyjaśnienie zmiany w art. 610 § 1 k.p.c.
4.	<p>8) w części czwartej w księdze drugiej po tytule VII dodaje się tytuł VIIa w brzmieniu:</p> <p>„Art. 1142¹. W zakresie nieuregulowanym w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. Urz. UE L 201 z 27.07.2012 str. 107) do postępowań dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego stosuje się odpowiednio przepisy o stwierdzeniu nabycia spadku i przedmiotu zapisu windykacyjnego, chyba że przepisy poniższe stanowią inaczej.</p>	SA Szczecin	<p>1. Brak jest jednoznacznego wskazania, w jakim trybie (nieprocesowym, czy procesowym) toczyć się mają przed sądem postępowania o wydanie europejskiego poświadczenia spadkowego. Wprawdzie w treści art. 1142¹ k.p.c. znalazło się odwołanie do odpowiedniego stosowania przepisów o stwierdzeniu nabycia spadku i przedmiotu zapisu windykacyjnego, co sugeruje rozpoznanie sprawy w postępowaniu nieprocesowym, jednak kwestia ta wymaga jednoznacznego uregulowania, a to choćby z uwagi na brzmienie art. 13 § 1 k.p.c.</p>	Ad 1 Uwaga nie została uwzględniona. W projektowanym art. 1142 ¹ k.p.c. wskazano, że do postępowania dotyczącego europejskiego poświadczenia spadkowego odpowiednio stosuje się (w zakresie nieuregulowanym w rozporządzeniu UE) przepisy o stwierdzeniu nabycia spadku i przedmiotu zapisu windykacyjnego, co – jak wyjaśniono w uzasadnieniu do projektu – oznacza odpowiednie stosowanie zarówno przepisów art. 669 i nast. k.p.c., jak i przepisów wstępnych dotyczących spraw z zakresu prawa spadkowego, przepisów ogólnych o postępowaniu nieprocesowym, a na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. także przepisów o procesie.

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
			2. Brak uregulowania, analogicznego jak np. w art. 669 ¹ § 1 k.p.c., trybu postępowania, sytuacji, gdy zarówno sąd, jak i notariusz wydadzą europejskie poświadczenie spadkowe - poprzez zmianę art. 669 ¹ k.p.c., czy też zawarcie takiego uregulowania w części czwartej, księdze drugiej tytule VII a.	Ad 2 Należy wyjaśnić, że podstawy zmiany lub uchylenia europejskiego poświadczenia spadkowego regulują całościowo przepisy rozporządzenia UE, które stosuje się bezpośrednio i w związku z tym nie ma potrzeby, a nawet byłoby nieprawidłowe wprowadzanie dodatkowych i regulacji w tym zakresie przepisach krajowego.
5.	Art. 1142 ⁴ . W razie stwierdzenia, że istnieje określona w rozporządzeniu nr 650/2012 podstawa do zmiany lub uchylenia europejskiego poświadczenia spadkowego, sąd może je zmienić lub uchylić także z urzędu.	KRRP	Zastanowić można się jednak nad projektowanym art. 1142(4). Jego treść brzmi „W razie stwierdzenia, że istnieje określona w rozporządzeniu nr 650/2012 podstawa do zmiany lub uchylenia europejskiego poświadczenia spadkowego, sąd może je zmienić lub uchylić także z urzędu”. Zgodnie z art. 71 rozporządzenia czynności takich dokonuje się w razie stwierdzenia, że poświadczenie lub jego poszczególne części są nieprawdziwe. Może warto byłoby zamiast odsyłania do innego aktu prawnego umieścić stosowną informację w treści samego artykułu 1142(4) k.p.c.?	Należy wyjaśnić, że w zakresie określenia podstaw zmiany lub uchylenia europejskiego poświadczenia spadkowego bezpośrednio stosuje się przepisy rozporządzenia i nieprawidłowe byłoby i powtarzanie ich treści w przepisach krajowego. Taką technikę przyjęto zresztą już wcześniej w podobnych przypadkach, np. art. 505 ²⁰ k.p.c. czy art. 795 ⁴ k.p.c.
6.	Art. 1142 ⁶ . § 1. Na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie wydania, sprostowania, zmiany, uchylenia albo zawieszenia skutków europejskiego poświadczenia spadkowego przysługuje zażalenie . § 2. Na postanowienie sądu drugiej instancji wydane w wyniku rozpoznania zażalenia skarga kasacyjna nie przysługuje . § 3. W postępowaniach uregulowanych w niniejszym tytule skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje.”.	SN	Kwestią, która budzi wobec takiego brzmienia przepisu szczególny sprzeciw SN, jest, że postanowienie merytoryczne sądu pierwszej instancji zaskarżalne będzie zażaleniem, zaś postanowienie sądu drugiej instancji nie będzie podlegało zaskarżeniu kasacyjnemu (proj. art. 1142 ⁶ § 1 i 2 k.p.c.); dodatkowo wyłącza się dopuszczalność wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 1142 ⁶ § 3 k.p.c.). Jest to rozwiązanie systemowo niespójne. W sprawach rozpoznawanych przez sądy w postępowaniu nieprocesowym generalnie przewiduje się zaskarżanie	Uwagi nie zostały uwzględnione. Należy podkreślić, że zgodnie z art. 67 rozporządzenia nr 650/2012 europejskie poświadczenie spadkowe może być wydane tylko wówczas, gdy wszystkie jego elementy zostały bezspornie ustalone i nie są podważane przez żadnego z uczestników (por. w szczególności art. 67 ust. 1 akapit 2 lit. a rozporządzenia). Można też zresztą zakładać, że co najmniej w pewnej części przypadków wydanie europejskiego poświadczenia spadkowego będzie poprzedzone wydaniem postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku lub aktu poświadczenia dziedziczenia. W związku

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
			<p>orzeczeń co do istoty apelacją, a nie zażaleniem (art. 518 k.p.c.). Wprawdzie to ostatnie stanowi środek zaskarżenia w swojej istocie oparty na modelu apelacji, jednakowoż odstępstwa od niego są niebagatelne. Najważniejsze z punktu widzenia przedmiotu spraw rozpoznawanych w przyszłości przez sądy na podstawie nowego tytułu VIIa w będzie polegało na skróceniu, w porównaniu z postępowaniem wywołanym wniesieniem apelacji, terminów na dokonanie stosownych czynności procesowych. Na wniesienie zatem środka odwoławczego strona niezadowolona będzie więc miała <u>zaledwie jeden tydzień</u> od doręczenia jej orzeczenia (art. 394 § 2 k.p.c. w zw. z proj. art. 1142⁶ § 1 k.p.c.). Z takim zamysłem projektodawców, stroniących zresztą od uzasadnienia swoich intencji (por. s. 12-13 przedłożonego dokumentu MS), zgodzić się nie sposób. Rozwiązanie takie <u>utrudnia uczestnikom postępowania realizację konstytucyjnego prawa do wysłuchania przez sąd, co kwalifikować należy jako naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.</u></p> <p>Wszystkie poprzedzające uwagi dotyczą <i>mutatis mutandis</i> także i wyłączenia dopuszczalności skargi kasacyjnej (proj. art. 1142⁶ § 2 k.p.c.). Przepisy rozporządzenia takiego wymagania nie nakładają, pozostawiając odpowiednią decyzję państwom członkowskim w ramach przysługującej im autonomii proceduralnej (zob. art. 72 ust. 1 <i>in fine</i> rozporządzenia nr 650/2012). Nie jest ono także narzucone przez przepisy prawa krajowego (<i>vide</i> art. 519¹ § 1 i 4 k.p.c.). Należy zatem uznać, że pozbawienie Sądu Najwyższego kompetencji do orzekania w sprawach z zakresu</p>	<p>z powyższym przyjęto, że zażalenie (a nie apelacja) jest w tych sprawach właściwym środkiem zaskarżenia, a skarga kasacyjna jest zbędna, zwłaszcza, że zgodnie z art. 71 rozporządzenia europejskie poświadczenie spadkowe może być zmienione lub uchylone w każdym czasie, jeżeli zostanie ustalone, że jest ono w całości lub części nieprawidłowe.</p>

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
			rozporządzenia nr 650/2012 znacząco osłabi standard ochrony praw podmiotów uczestniczących w postępowaniach toczących się na podstawie projektowanych przepisów. Ewentualna korzyść w postaci przyspieszenia postępowania nie zrównoważy niekorzyści wynikających z ogólnego obniżenia jakości stosowania prawa.	
II.	Art. 2. W ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie wprowadza się następujące zmiany:			
1.	1) w art. 79 po pkt 1a dodaje się pkt 1b w brzmieniu: „1b) podejmuje czynności dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego;”.	KRN	Proponowany art. 79 pkt 1b winien otrzymać brzmienie: <i>„1b) podejmuje czynności dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego i wydaje europejskie poświadczenie spadkowe.”.</i> Tak tę czynność (kończącą postępowanie) określono w art. 64 rozporządzenia spadkowego. W sformułowaniu tym będą mieścić się wszystkie czynności przewidziane procedurą wydania europejskiego poświadczenia spadkowego, w tym także szczególne czynności przewidziane przez rozporządzenie spadkowe: weryfikacja dostarczonych informacji (art. 66 ust. 1), przyjęcie oświadczeń (art. 66 ust. 2), przechowanie oryginału europejskiego poświadczenia spadkowego i wydanie poświadczanego odpisu (art. 70 ust. 1), dokonanie sprostowań europejskiego poświadczenia spadkowego (art. 71).	Uwaga nie została uwzględniona. Formuła zaproponowana w projekcie jest celowo ogólna, aby objąć nią różne wykonywane przez notariuszy czynności dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego, a więc także np. zmianę czy uchylenie europejskiego poświadczenia spadkowego. Natomiast propozycja przedstawiona przez KRN może być interpretowana w ten sposób, że ostatnią czynnością, której może dokonać notariusz, jest wydanie europejskiego poświadczenia spadkowego.
2.	5) art. 95b otrzymuje brzmienie: „Art. 95b. § 1. Przed sporządzeniem aktu poświadczenia dziedziczenia notariusz spisuje protokół dziedziczenia przy udziale	SA Szczecin	W art. 95b § 2 winno być wprost uregulowane, czy osoba, która zawarła ze spadkodawcą umowę o zrzeczeniu się dziedziczenia traci status osoby	Uwaga nie została uwzględniona. Należy wyjaśnić, że osoba, która zawarła umowę zrzeczenia się dziedziczenia, już w chwili otwarcia spadku – inaczej niż

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
	<p>wszystkich osób, które mogą wchodzić w rachubę jako spadkobiercy ustawowi i testamentowi, a także osób, na których rzecz spadkodawca uczynił zapisy windykacyjne (osoby zainteresowane), z zastrzeżeniem art. 95ca.</p> <p>§ 2. Odrzucenie spadku lub zapisu windykacyjnego oraz uznanie za niegodnego powoduje ustratę statusu osoby zainteresowanej."</p>		<p>zainteresowanej.</p> <p>Z dotychczas przesyłanych do sądu protokołów dziedziczenia wynika, że notariusze w sposób zróżnicowany traktują takie osoby.</p>	<p>osoba, która odrzuciła spadek lub została uznana za niegodną dziedziczenia – nie wchodzi do kręgu osób, które mogą być spadkobiercami, a zatem nie jest osobą zainteresowaną w rozumieniu art. 95b. Nie może zatem utracić przymiotu, którego nie ma w chwili otwarcia spadku.</p>
3.	<p>7) po art. 95c dodaje się art. 95ca i 95cb w brzmieniu:</p> <p>„Art. 95ca. § 1. Na wniosek osoby zainteresowanej przy jej udziale notariusz spisuje projekt protokołu dziedziczenia.</p> <p>§ 2. Do spisania projektu protokołu dziedziczenia art. 95c stosuje się odpowiednio.</p> <p>§ 3. Osoba zainteresowana może w oświadczeniu złożonym przed notariuszem potwierdzić dane zamieszczone w projekcie protokołu dziedziczenia i wyrazić zgodę na spisanie protokołu dziedziczenia zgodnego z jego projektem.</p> <p>§ 4. Do spisania protokołu obejmującego oświadczenie, o którym mowa w § 3, przepis art. 95c § 1 stosuje się odpowiednio.</p> <p>§ 5. Jeżeli wszystkie osoby zainteresowane złożą oświadczenie, o którym mowa w § 3, notariusz spisuje protokół dziedziczenia przy udziale co najmniej wnioskodawcy.</p> <p>§ 6. Osoby zainteresowane, które nie złożyły wcześniej oświadczenia o którym mowa w § 3, mogą takie oświadczenie złożyć uczestnicząc w spisaniu protokołu dziedziczenia.”</p>	KRN	<p>1. Proponowany art. 95ca § 1 i 2 winny otrzymać brzmienie:</p> <p><i>„Art.95ca. § 1. Na wniosek osoby zainteresowanej i przy jej udziale notariusz sporządza projekt protokołu dziedziczenia.</i></p> <p><i>§ 2. Do sporządzenia projektu protokołu dziedziczenia art. 95c stosuje się odpowiednio.”</i></p> <p>2. Wypis projektu protokołu dziedziczenia powinien być obligatoryjnym załącznikiem do oświadczenia, o którym mowa w projektowanym art. 95ca § 3. Rozwieje to wszelkie wątpliwości co do zgodności oświadczeń poszczególnych osób zainteresowanych, szczególnie w sytuacji, gdy protokół dziedziczenia zostanie spisany w kancelarii innego notariusza, niż tego, który sporządził projekt tego protokołu dziedziczenia. W związku z tym KRN proponuje dodać w art. 95ca § 4 zdanie drugie, w brzmieniu: <i>„Wypis projektu protokołu dziedziczenia stanowi załącznik do protokołu obejmującego to oświadczenie”.</i></p> <p>3. W celu uniknięcia wątpliwości co do możliwości sporządzenia protokołu dziedziczenia przy udziale jednej, dowolnej osoby zainteresowanej, KRN proponuje zastąpienie w projektowanym</p>	<p>Uwaga została uwzględniona. Redakcja § 1, 2 i 5 i w art. 95ca w został odpowiednio zmieniona, a § 3 – został odpowiednio uzupełniony.</p>

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
			art. 95ca § 5 (<i>in fine</i>) słowa „wnioskodawcy” określeniem „ co najmniej jednej osoby zainteresowanej ”.	
4.	<p>Art. 95cb. § 1. Notariusz może zwracać się do organów administracji publicznej oraz organów wykonujących zadania z zakresu administracji publicznej o udzielenie informacji lub o wydanie dokumentów stanowiących dowód faktu istotnego dla sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia.</p> <p>§ 2. Notariusz może zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości o udzielenie tekstu właściwego prawa obcego.”;</p>	KRN	<p>1. Dlaczego współdziałanie z innymi organami administracji publicznej oraz organami wykonującymi zadania z zakresu administracji publicznej miałyby ograniczać się tylko do sporządzania aktów poświadczenia dziedziczenia i wydawania europejskiego poświadczenia spadkowego? Zdaniem Krajowej Rady Notarialnej przepis, którego propozycja zawarta jest w art. 95cb § 1 powinien znaleźć swoje miejsce jako art. 2 § 4 zmienianej ustawy, przy czym słowa „sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia” powinny zostać zastąpione słowami „dokonania czynności notarialnej”. W związku z tym Krajowa Rada Notarialna w powiązaniu z poniższą propozycją zawartą w pkt 8 uchwały, wnosi o rezygnację z dodania proponowanego nowego art. 95 cb zmienianej ustawy i dodanie w art. 2 ustawy - Prawo o notariacie nowego § 4 w brzmieniu:</p> <p>„§ 4. Notariusz może zwracać się do organów administracji publicznej oraz organów wykonujących zadania z zakresu administracji publicznej o udzielenie informacji lub o wydanie dokumentów stanowiących dowód faktu istotnego dla dokonania czynności notarialnej.”</p>	Ad 1 Uwaga nie została uwzględniona. Proponowana zmiana wykracza poza cel i zakres projektu, który zawiera przepisy niezbędne do efektywnego wykonywania rozporządzenia 650/2012.
		KRN	<p>2. Na gruncie prawa obowiązującego w art. 1143 Kpc zawarto instrumentarium pozwalające sądowi na urzędowe stwierdzenie treści norm prawa obcego, nie ograniczając go jedynie do „udzielenia” tekstu właściwego prawa obcego. Dlatego właśnie w projekcie Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, której wskazany postulat Rabla jest zapewne znany,</p>	Ad 2 Uwaga co do zasady nie została uwzględniona: proponowana zmiana wykracza poza cel i zakres projektu, który zawiera przepisy niezbędne do efektywnego wykonywania rozporządzenia 650/2012. Jednocześnie projektowany art. 95 cb § 2 uzupełniono (wzorem art. 1143 § 3 k.p.c.)

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
		SN	<p>przewidziano odesłanie do art. 1143 k.p.c. (<i>art. 87a Prawa o notariacie wg projektu KKPC</i>). Przedstawiona, opiniowana propozycja nakazuje też postawić pytanie: czy przeniesienie przepisu umożliwiającego wystąpienie o urzędową informację o prawie obcym do przepisów o sporządzaniu aktów poświadczenia dziedziczenia jest argumentem za stanowiskiem, że polski notariusz nie jest zobowiązany do ustalania treści prawa obcego przy dokonywaniu innych, niż sporządzanie aktu poświadczenia dziedziczenia, czynności notarialnych? Ograniczenie to nie występuje w sytuacji akceptacji treści projektowanej normy, według projektu Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego. W związku z tym Krajowa Rada Notarialna w powiązaniu z propozycją zawartą w pkt 7, wnosi o przywrócenie propozycji zawartej w projekcie KKPC, poprzez dodanie w ustawie - Prawo o notariacie, po art. 87, nowego art. 87a w brzmieniu:</p> <p><i>„Art. 87a. Przy dokonywaniu czynności notarialnych art. 1143 Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się odpowiednio. ”</i></p> <p>3. Postulat, aby wyposażyć notariuszy w ułatwienia dostępu do treści obcego prawa, co warunkuje prawidłowe wykonywanie przez nich funkcji powierzonych w przyszłym art. 95q i nast. pr.not.</p>	<p>o wskazanie możliwości zastosowania przez notariusza w sprawach dotyczących aktów poświadczenia dziedziczenia oraz europejskiego poświadczenia spadkowego „także innych odpowiednich środków” w celu ustalenia treści właściwego prawa obcego (może to dotyczyć np. skorzystania z opinii eksperta; w projektowanym przepisie – inaczej niż w w/w art. art. 1143 § 3 k.p.c. – celowo nie ma mowy o zasięgnięciu „opinii biegłego”, bo ta jest środkiem dowodowym ściśle reglamentowanym przepisami k.p.c. i innych regulacji, których stosowanie trudno wyobrazić sobie poza postępowaniem sądowym przez inny organ).</p> <p>Ad 3 Należy wskazać, że projekt przewiduje przyznanie notariuszom uprawnienie do zwrócenia się do MS o udzielenie tekstu właściwego prawa obcego zarówno w sprawach dot. aktów poświadczenia dziedziczenia, jak i europejskiego poświadczenia spadkowego – por. proponowane art. 95cb § 2 w zw. z art. 95q ustawy - Prawo o notariacie. W poprawionej wersji projekt przewiduje możliwość zastosowania przez notariusza także innych stosownych</p>

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
				środków celem ustalenia właściwego prawa obcego. W pozostałym zakresie propozycja wykracza poza cel i zakres projektu.
5.	w art. 95e: b) w § 2: pkt 4 otrzymuje brzmienie: „4) w sprawie brak jurysdykcji krajowej.”	SN	Czy zamierzone było w tej sytuacji pozostawienie w brzmieniu dotychczasowym art. 95c § 1 pkt 6 pr.not. Widoczna niespójność obu przepisów każe w to powątpiewać.	Uwaga została uwzględniona. Art. 95c § 1 pkt 6 pr. not. został odpowiednio zmieniony.
6.	w art. 95e: c) dodaje się § 3 w brzmieniu: „§ 3. Jeżeli spadek ma przypaść jako spadkobiercy ustawowemu gminie lub Skarbowi Państwa, a przedstawione przez osobę zainteresowaną dowody nie są wystarczające do wydania poświadczenia dziedziczenia, notariusz może takie poświadczenie wydać dopiero po wezwaniu spadkobierców przez ogłoszenie dokonane na koszt osoby zainteresowanej. Przepisy art. 673 i 674 Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się odpowiednio”.	KRN	Proponowany art. 95e § 3 winien otrzymać brzmienie: <i>„Art.95e. § 3. Jeżeli spadek ma przypaść jako spadkobiercy ustawowemu gminie lub Skarbowi Państwa, a przedstawione przez osobę zainteresowaną dowody nie są wystarczające do sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia, notariusz może sporządzić akt poświadczenia dziedziczenia dopiero po wezwaniu spadkobierców przez ogłoszenie dokonane na koszt osoby zainteresowanej.”</i>	Uwaga została uwzględniona. Redakcja § 3 w art. 95e została odpowiednio skorygowana.
7.	10) W dziale II po rozdziale 3a dodaje się rozdział 3b w brzmieniu: (...) „Art. 95r. Przy czynnościach w przedmiocie europejskiego poświadczenia spadkowego stosuje się odpowiednio art. 670 § 1, 672, 673, 674 i 676 Kodeksu postępowania cywilnego.”	KRN	Proponowany art. 95r winien otrzymać brzmienie: <i>„Art. 95r. Przy czynnościach dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego notariusz stosuje odpowiednio art. 670 § 1, 672, 673, 674 i 676 Kodeksu postępowania cywilnego.”</i>	Uwaga została uwzględniona. Redakcja w art. 95r została odpowiednio skorygowana.
8.	„Art. 95s. § 1. Przy czynnościach dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego połączonych z wydatkami notariusz może żądać od strony złożenia zaliczki na ich pokrycie. Wysokość i termin złożenia zaliczki określa notariusz. W razie nieuiszczenia zaliczki notariusz może odmówić dokonania czynności notarialnej. §2. Jeżeli strona nie jest w stanie bez	KRN	KRN negatywnie opiniuje proponowane umiejscowienie, jak i fragment normy, zawartej w proponowanym art. 95s § 1 zmienianej ustawy. Regulację tę w części obejmującej zdanie pierwsze tego przepisu należy uznać za zbędną. Jak wiadomo wysokość wynagrodzenia notariusza określa umowa ze stronami czynności. Notariusz może także żądać	Uwaga, w zakresie sformułowanego w niej głównego postulatu, nie została uwzględniona – proponowane zmiany wykraczają poza cel i zakres projektu, który zawiera przepisy niezbędne do efektywnego wykonywania rozporządzenia 650/2012.

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
	<p>uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny ponieść żądanej przez notariusza zaliczki, może wystąpić z wnioskiem do sądu rejonowego właściwego ze względu na jej miejsce zamieszkania o zwolnienie w całości lub w części od ponoszenia tych wydatków. Przepis art. 6 stosuje się odpowiednio.”</p>		<p>zwrotu niezbędnych wydatków, w szczególności kosztów przejazdu, poniesionych w związku z dokonaniem czynności. Ta umowa notariusza ze stronami może niewątpliwie już obecnie ustalać, iż strona zobowiązana jest wpłacić notariuszowi zaliczkę na poczet wynagrodzenia czy zwrotu wydatków albo przewidywać zadatek. Wprowadzenie dodatkowego przepisu w tym zakresie w odniesieniu jedynie do czynności związanych z europejskim poświadczeniem spadkowym może wywołać jedynie wątpliwości interpretacyjne. KRN zauważa, iż w projekcie Komisji Kodyfikacyjnej kwestia ta została rozwiązana w inny sposób. Zaproponowano tam nowe brzmienie art. 5 § 2 Prawa o notariacie: „<i>Wynagrodzenie, o którym mowa w § 1, nie obejmuje kosztów przejazdu i innych niezbędnych wydatków, których potrzeba poniesienia powstaje w związku z dokonaniem czynności notarialnej. Strona, która wnosi o podjęcie czynności połączonej z wydatkami, obowiązana jest na żądanie notariusza złożyć zaliczkę na ich pokrycie. Wysokość i termin złożenia zaliczki określa notariusz. W razie nieuiszczenia zaliczki notariusz może odmówić dokonania czynności notarialnej.</i>”. To rozwiązanie należy uznać za optymalne.</p> <p>Ewentualnie zdaniem KRN możliwe jest zastąpienie tej zmiany poprzez dodanie po art. 6 w Rozdziale 1 zmienianej ustawy - Przepisy ogólne, nowego art. 6a w brzmieniu: <i>„Art. 6a. Jeżeli strona nie jest w stanie bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, ponieść zaliczki żądanej przez notariusza przy czynnościach</i></p>	<p>Uwaga, w zakresie propozycji alternatywnej, została częściowo uwzględniona poprzez stosowne preredagowanie art. 95s § 1. Nie ma natomiast uzasadnienia dla zmiany lokalizacji przepisu: odnosi się on wyłącznie do spraw dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego, więc nie powinien być</p>

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
			<i>dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego, może wystąpić z wnioskiem do sądu rejonowego właściwego ze względu na jej miejsce zamieszkania o zwolnienie w całości lub w części od ponoszenia tych wydatków. Przepis art.6 stosuje się odpowiednio."</i>	umieszczany w Przepisach ogólnych pr. not.
III.	Art. 5. W ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe			
1.	art. 64 ¹ otrzymuje brzmienie: „Art. 64 ¹ . Prawo właściwe dla spraw spadkowych określa rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. Urz. UE L 201 z 27.07.2012 str. 107).”;	SN	1. W art. 5 projektu w pkt 1 art. 641 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 80, poz. 432 z późn. zm.; dalej „p.p.m.”) nie może „otrzymać brzmienia”, którego jeszcze nie ma, ponieważ przepis taki w ustawie de lege lata nie figuruje. Nowelizacja w tym zakresie jest skutkiem przyjętego przez ustawodawcę, a praktycznie niezbyt poprawnego założenia, że przepisy ustawy mogą pełnić funkcję czysto „informacyjną”, wskazując sądom na obowiązywanie pozaustawowych aktów prawa międzynarodowego lub europejskiego, zawierających normy kolizyjne. Wydaje się to nie niezbyt poprawne, jeśli chodzi o technikę legislacyjną, co zresztą było już przedmiotem trafnej krytyki w doktrynie. Nie należy wprowadzać na miejsce uchylonych norm art. 64-66 p.p.m. jakiegokolwiek nowego przepisu quasi-odsyłającego.	Ad 1 Uwaga dot. sformułowania „art. 64 ¹ otrzymuje brzmienie” została uwzględniona: polecenie nowelizacyjne zostało odpowiednio przeredagowane. W pozostałym zakresie uwaga nie została uwzględniona. Należy wskazać, że zasada pierwszeństwa prawa UE oraz bezpośrednie stosowanie rozporządzeń UE nie zwalnia ustawodawcy polskiego od stworzenia jasnej, precyzyjnej i przejrzystej sytuacji legislacyjnej, umożliwiającej danej osobie poznanie swoich praw w całej ich objętości i powołanie się na nie przed sądami krajowymi (por. orzeczenie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 18 stycznia 2001 r. w sprawie 162/99, Komisja / Włochy). Z tego powodu w ppm od samego początku przyjęto konstrukcję polegającą na odesłaniu do właściwych rozporządzeń UE w tych przypadkach, w których zasady ustalania prawa właściwego w określonych dziedzinach (objętych zakresem ppm) regulowane są bezpośrednio stosowanymi przepisami UE. Dotyczy to obowiązujących obecnie art. 28 ppm (prawo właściwe dla zobowiązań umownych), art. 33 ppm (prawo właściwe dla zobowiązań

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
		KRRP	2. W wątpliwość można poddać sposób zmiany ustawy prawo prywatne międzynarodowe poprzez wprowadzenie odwołania bezpośrednio do treści rozporządzenia. Pomimo, że jest to praktyka przyjęta zastanowić należy się czy jest to praktyka dobra. Utrudnia ona korzystanie z treści aktu prawnego i negatywnie wpływa na kompleksowość regulacji. Jest to jednak kwestia uboczna, związana bardziej z techniką legislacji, a nie problem merytoryczny.	pozaumownych oraz art. 63 ppm (prawo właściwe dla zobowiązań alimentacyjnych). Nie ma uzasadnienia dla odstępowania od przyjętej konstrukcji w przypadku prawa właściwego dla spraw spadkowych, tym bardziej, że zakłóciłoby to spójność ppm i wywoływało wątpliwości interpretacyjne. Ad 2 Należy wyjaśnić, że – jak wskazano w stanowisko do di uwagi III. 1. 1 – tego rodzaju konstrukcję, w przypadkach, w których zasady ustalania prawa właściwego w określonych dziedzinach (objętych zakresem ppm) regulowane są bezpośrednio stosowanymi przepisami UE, przyjęto w ppm od samego początku (por. art. 28, 33 i 63 ppm). Powtarzanie w ustawie bezpośrednio obowiązujących przepisów rozporządzeń byłoby niedopuszczalne.
IV.	Inne			
1.		KRN	1. Krajowa Rada Notarialna zauważa, iż przedstawiony projekt pomija całkowicie kwestię rejestracji europejskiego poświadczenia spadkowego. Należy uznać, iż europejskie poświadczenia spadkowe powinny podlegać rejestracji w ramach Rejestru Spadkowego, prowadzonego przez Krajową Radę Notarialną. W związku z tym Krajowa	Ad 1 i 2 Należy wyjaśnić, że z punktu widzenia rozporządzenia 650/2012 rejestracja europejskiego poświadczenia nie jest konieczna (zwłaszcza, że zgodnie z przepisami rozporządzenia wywiera ono skutki z chwilą jego wydania, a nie prawomocności orzeczenia sądowego o wydaniu poświadczenia czy rejestracji

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
		KRS	<p>Rada Notarialna - z uwagi na ograniczony czas na analizę i opracowanie niniejszej opinii - przygotuje w najbliższym czasie uzupełniającą propozycję zmian legislacyjnych w tym zakresie.</p> <p>2.Krajowa Rada Sądownictwa zwraca uwagę, że w projekcie nie uregulowano w sposób dostateczny kwestii rejestracji europejskiego poświadczenia spadkowego.</p>	<p>poświadczenia wydanego przez notariusza), chociaż należy zgodzić się, że ze względów systemowych docelowo europejskie poświadczenia spadkowe powinny podlegać rejestracji. Przepisy pr. not. dotyczące rejestracji aktów poświadczenia dziedziczenia są jednak aktualnie przedmiotem gruntownej nowelizacji w ramach rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, która przewiduje m.in. objęcie rejestracją także postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku (obecny rejestr aktów poświadczenia dziedziczenia ma stać się o wiele szerszym „Rejestrem Spadkowym”). Projekt ten znajduje się obecnie na etapie prac sejmowych, tj. na końcowym etapie prac w podkomisji nadzwyczajnej do tego projektu (druk nr 2678). Zaprojektowanie dodatkowych przepisów związanych z rejestracją europejskich poświadczeń spadkowych mogłoby więc nastąpić albo w ramach tamtego projektu (co może być jednak problematyczne z uwagi na to, że ów projekt musiałby niejako „antycypować” przyjęcie innych krajowych przepisów wprowadzających europejskie poświadczenia spadkowe do prawa polskiego) albo dopiero na późniejszym etapie prac nad niniejszym projektem, po przesądzeniu przez tamten projekt kształtu nowych przepisów dotyczących rejestracji dokumentów potwierdzających dziedziczenie.</p>

Lp.	Przepis projektu	Autor uwagi	Treść uwagi	Stanowisko do uwagi
		KRRP	<p>3. W doktrynie panuje spór co do konstrukcji tzw. piętrowego poświadczenia dziedziczenia. Dotyczy ono sytuacji kiedy w postępowaniu przed notariuszem uczestniczyć mają spadkobiercy osoby pierwotnie występującej. I chociaż przekonujące wydają się argumenty przemawiające za możliwością dopuszczenia takiej instytucji i w tym kierunku poszedł także Sąd Najwyższy, to sprawa mogłaby zostać przesądzona ustawowo, zwłaszcza że jest to zagadnienie o znaczeniu praktycznym.</p> <p>4. Do rozważenia ustawodawcy pozostaje natomiast możliwość wyraźnego dopuszczenia posłużenia się pełnomocnikiem przy sporządzaniu protokołu i aktu poświadczenia dziedziczenia. Wydaje się, że musiałoby to być pełnomocnictwo obarczone rygorem kwalifikowanej formy udzielenia w postaci wymogu opatrzenia go co najmniej podpisem urzędowo poświadczonym. Jednakże w związku z możliwością składania oświadczeń nawet przez pojedyncze osoby jest to kwestia drugorzędna.</p>	Ad 3 i 4 Uwagi nie zostały uwzględnione. Propozycje wychodzą poza zakres projektowanych zmian, które mają na celu zapewnienie efektywnego wykonywania rozporządzenia 650/2012.

Warszawa, 3 czerwca 2015 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE.920.214.2015 / 9/mn

dot.: RM-10-53-15 z 29 maja 2015 r.

Pan
Maciej Berek
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia

o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw, wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z przedłożonym projektem ustawy pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem

[Signature]
z up. Ministra Spraw Zagranicznych

Przewodnicząca
Artur Janicki-Pa.

Do wiadomości:
Pan Borys Budka
Minister Sprawiedliwości

www.inforlex.pl

